




FREELANCEREK MAGYARORSZÁGON

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM –
ALKALMAZOTT TUDOMÁNYOK EGYETEME

2020



BGE



A BGE Budapest LAB Vállalkozásfejlesztési Központ 2019-2020-as **Freelancerek Magyarországon** projektjében közreműködtek: Csákné Dr. Filep Judit, Borsodi Zsófia, Szennay Áron, Dr. Radácsi László, Timár Gigi, Dr. Zsigmond-Heinczinger Száva

A kiadvány létrejöttét az Innovációs és Technológiai Minisztérium Felsőoktatási Intézményi Kiválósági Programja és a Budapesti Gazdasági Egyetem között létrejött együttműködési megállapodás (NKFIH-1259-8/2019) támogatta.

SZABADÚSZÓK MAGYARORSZÁGON

EGY ÚJ KUTATÁSI PROGRAM ELMÉLETI HÁTTERE¹

A szabadúszó fogalomnak sem a tudományos diskurzusban, sem a közpolitikai térben nincs pontos és univerzális meghatározása. Sőt, a kifejezés sem egyeduralkodó a szaktudását a piacon függetlenként értékesítő szakemberekre. A tudományos kutatóktól a szakmai szervezeteken át az üzleti magazinokig egyre többen jelentkeznek viszont a témára vonatkozó kutatásokkal, javaslatokkal, véleményekkel, problémafelvetésekkel. Ez a megélenkült aktivitás mára meglehetősen fogalmi zűrzavarhoz vezetett. Egymással versengő adatok vonatkoznak látszatra azonosnak tűnő, a módszertanok megértése után már világosan eltérőnek bizonyuló jelenségekre. Mivel viszonylag új társadalmi-gazdasági-menedzsment trendről van szó, ez a fogalmi forrongás nem meglepő és nem is feltétlenül problémás. Az egymással versengő értelmezési keretek ideális esetben egyre több adathoz, ismerethez vezethetnek, és közben formálódnak a megismerés legjobb módszertanai is. Az alábbi rövid, néhány kulcspontot felvillantó áttekintés a Budapesti Gazdasági Egyetem vállalkozásfejlesztéssel foglalkozó kiválósági központja, a Budapest LAB által indított kutatási program első eredményeinek felvezetését szolgálja.

KÉNYSZER NÉLKÜL

A tudományos irodalom az önfoglalkoztatással jellemzően annak magatartási dimenzióit boncolgatja – így rávilágítva az önfoglalkoztatók munkával, időbeosztással stb. kapcsolatos perspektíváira –, vagy jogi-szabályozási szemszögből foglalkozik vele. Ez utóbbi irányhoz tartoznak az önfoglalkoztatás és a különböző vállalkozási formák kapcsolatával foglalkozó tanulmányok is, hiszen akár makrogazdasági jelentősége lehet annak, hogy egy saját szak-

tudását a piacon szabadon értékesítő személyt vállalkozónak tekintünk-e. Egy OECD elemzés már 2010-ben megfogalmazta azt az alap dilemmát, miszerint az önfoglalkoztatás egyes esetekben inkább más pénzkereseti formák hiányában vállalt kényszer, míg más esetekben a vállalkozói attitűd megnyilvánulása.

**Különbséget kell tehát tenni
a védelemre szoruló, kiszolgáltatott
önfoglalkoztatók, illetve az önmegvalósító,
(szabadúszó) szakemberek között.**

Az önfoglalkoztatás piacgazdaságokban megfigyelhető folyamatosan növekvő súlya mögött megbújó okként a szakértők leggyakrabban a szolgáltató szektor jelentőségének folyamatos növekedését, a megváltozó vállalati stratégiákat (elsősorban

a kiszervezésre vonatkozó trendeket, a rugalmasabb munkaerőre vonatkozó megnövekedett igényt), az infokommunikációs technológiák egyre szélesebb körű elterjedtségét, a megváltozott életforma igényeket, a nők és az idősek növekvő munkaerő-piaci jelenlétét és a hagyományos munkaerőpiacról tipikusan kirekesztettek integrációját említik.

A szabadúszás elterjedését sokan Charles Handy menedzsmentguru 1989-es jóslata beteljesülésének látják, mely szerint a világ az úgynevezett „portfóliómunkások” irányába halad. Véleménye szerint a világ a bolhák és az elefántok világa lesz: egyre kevesebb nagyvállalatot egyre több kisvállalat szolgál ki, így az emberek nagy része már nem a nagy gépezetekben keresi a helyét, hanem saját vállalkozásában. Több, mint harmincéves prognózisa szerint a szervezetekben három típusú munkavégző lesz: alkalmazott szakemberek, szakértő szabadúszók és a rutinmunkát végző munkások. A Handy által szakértő szabadúszóknak nevezett munkavállalókat a szakirodalomban leggyakrabban független szakemberekként (independent professionals, IPros), szerződéses szakemberekként (contract professionals), vagy egyszerűen szabadúszóként (freelancers) említik. Azonban jelentős eltérés van az e csoport kapcsán az Egyesült Államokban és az Európában használt fogalmi rendszer között.

Az amerikai, az Upwork – Freelancers Union kutatásokban használt, szabadúszó fogalom sokkal inkább az uniós önfoglalkoztatónak felel meg, különösen, mivel tartalmaz egy „képzetlen

szabadúszó” kategóriát is. Az európai meghatározás a szakmaiságra épül. Az uniós dokumentumok nem használják a „freelancer” kifejezést, az ehhez leginkább hasonló kategória a „szabad foglalkozás” (liberal professions). A szakmai képesítések elismeréséről szóló irányelv szerint ezt a tevékenységet különleges szakmai képesítések alapján, személyesen, saját felelősségre és szakmailag függetlenül a szellemi-gondolati szolgáltatásokat végzők biztosítják a megbízó és a nyilvánosság számára.

NEHEZEBB, DE BOLDOGABB

Miközben a meghatározás nehézségei miatt az empirikus kutatások csak korlátozottan képesek elérni ezt a szegmenst, évről-évre nő a szabadúszókkal kapcsolatos szakirodalom mérete. A megalapozó kutatások alapján viszonylag megbízhatóan tudjuk az – európai értelemben vett – szabadúszókról, hogy:

- magasan képzettek és jellemzően az alábbi iparágakban működnek: média, ICT, mérnöki szolgáltatások, dizájn, menedzsment tanácsadás, fordítás-tolmacsolás;
- kreatívak, motiváltak, önállók, kitartók, magas a munkával való elégedettségük, rugalmasak, mobilak;
- magas, akár kimagasló jövedelem elérésére képesek;
- megbízóik jellemzően nagyon elégedettek a munkájukkal;
- körükben magas szintű a pénzügyi öngondoskodás.

Világos, hogy az emberek szervezetben végzett munka nélkül is értelmezik a karrier fogalmát és munkával kapcsolatos identitásuk kialakul, egyelőre nagyon keveset tudunk viszont arról, hogy az újfajta foglalkoztatási módszerek, köztük a szabadúszás, miként hatnak az önfoglalkoztatók karrier-értelmezésére, társas viszonyaikra és általában identitásuk alakulására. Az önreprezentáció, a tudatosság a folyamatos hálózatépítésben viszont bizonyosan nagy terhet ró rájuk. A munkakeresés szakaszában energiát kell fordítaniuk arra, hogy fejlesszék azt a sokszereplős hálózatot (más szabadúszók, potenciális kliensek, fejevadászok, munkaközvetítők stb.), amitől munkát remélhetnek.

Márkájuk fejlesztése, reputációjuk növelése szintén hálózat-építési erőfeszítéseket igényel. Az értékesítési szakaszban magukat mint megbízható szakértőket kell bemutatniuk. A munkavégzés során a megbízókkal kell kapcsolatot tartani, és kialakítani a feladat kereteit, elvárásokat menedzselni, felelőségeket elhatárolni. Közben folyamatosan azon kell munkálkodniuk, hogy további munkákhoz is hozzájussanak, ennek érdekében például be kell fektetniük saját szakértelmük fenntartásába és növelésébe.

Különösen a 2008-as világgazdasági válság után vált nyilvánvalóvá, hogy bár az önfoglalkoztatás nem minden esetben önkéntes választás eredménye, az ebbe a körbe tartozó szakemberek jellemzően mégsem más lehetőségek hiányában választották és választják ezt a munkavállalási és életformát, hanem mert ez felel meg jobban az elvárásaiknak. A szakirodalom mára a hajtóerők széles palettáját tárta fel. Motiváció lehet az autonómia és a tér- és időbeli rugalmasság és a változatos munka iránti igény, a nagyobb felelősség utáni vágy, a magasabb kereset lehetősége vagy épp hagyományos munkavállalói jogviszonyban szerzett rossz élmények kompenzálásának vágya.

A vágyak azonban nem mindig egyeznek a valósággal. Több országban elvégzett felmérések is azt mutatják, hogy az önfoglalkoztatók (tehát nemcsak a szabadúszókat, hanem minden önállóan dolgozót ideértve) a munkavállalókkal összehasonlítva többet dolgoznak, néha kevesebbet is keresnek, több tekintetben rosszabbak a munkakörülményeik és a munkával kapcsolatos biztonságérzetük és magasabb a stressz szintjük. Többen számolnak be pszichoszomatikus betegségekről, rosszabb a kiégési mutatójuk, érzelmileg fáradtabbak, több konfliktusuk van a munka és a családi élet összeegyeztetésével, mint az alkalmazottaknak. Ugyanakkor a felmérések szerint az önfoglalkoztatók munkával (és általában az élettel) való elégedettsége jobb. A „szokásos” magyarázat szerint a paradoxon oka egy szelekciós hatás, miszerint

**az önfoglalkoztatást azok választják,
akiknek fontos a függetlenség és
a rugalmasság, és ezek a tényezők
kárpótolják őket a negatívumokért.**

SZABADÚSZÓK MAGYARORSZÁGON

A BGE Budapest LAB 2019-ben kezdte meg a szabadúszó közösség hazai feltérképezését, a munkavállalásra és életformájukra vonatkozó sajátosságaik megismerését. A 2019-2020-as kutatási körben első körös feltáró interjúkat folytattunk tíz szabadúszóval, és ezzel párhuzamosan kérdőíves kutatást végeztünk egy szélesebb körben. 2020-ban – a kutatás első körében született eredmények közzlése mellett – folytatjuk a vizsgálatot. Abban bízunk, hogy a szabadúszás hazai körülményeinek jobb megismerésével egyrészt maguknak a szabadúszóknak leszünk képesek érdekes visszacsatolásokkal szolgálni, másrészt támogathatjuk a közpolitikának az erre a foglalkoztatási formára irányuló szakpolitikai erőfeszítéseit. A tudományos eredmények közzlése a közvéleményt is hozzásegítheti ahhoz, hogy világosabban lássa e, még a megértés hiányában is kétségtelenül trendi, szakmai közösség működését, jellemzőit.

Mi, a vállalkozások kutatójaként abban hiszünk, hogy szükség van történetekre ahhoz, hogy jobban megértsük, mi rejlik a számok mögött. Ezért ebben a kiadványban a statisztikák és grafikonok mellett személyes történetek szerepelnek. Úgy, hogy azokat olvasva kirajzolódnak mintázatok, tanulságok és gondolkodni valók. Amellett, hogy néhány ilyenre mi is felhívjuk a figyelmet, reméljük, a kötetet olvasva mindenki továbbiakat talál magának.

1 Ez a rövid összefoglaló Radácsi László készülő tanulmányának kivonata

2 A kötetben szereplő interjú-összefoglalókat Timár Gigi, a kutatási projekt vezetője készítette az eredeti interjúleiratok alapján. Az interjúalanyok megismerték a szövegeket, és hozzájárultak azok megjelenéséhez.

MI IS AZ A FREELANCER?



Mint sok más, első hallásra mindenki által értett fogalom esetében, kissé mélyebbre menve a szabadúszás esetében is kiderül, hogy sokan sokféle, olykor nem is kicsit eltérő dolgot társítunk vele. A szabadúszóság definíciója nem csak a hétköznapi beszédben, hanem a különböző, ezt a területet vizsgáló kutatásokban is változatos. A szakirodalomban leggyakrabban független szakemberekként (independent professionals, IPros), szerződéses szakemberekként (contract professionals), szellemi szabadfoglalkozásúként (professional freelancer), vagy egyszerűen szabadúszóként (freelancers) említik ezt a csoportot, és jól azonosítható eltérés van az Egyesült Államokban és Európában használt fogalmi rendszer között.

Mi jelenlegi kutatásunk során azokat vizsgáltuk, akik legalább részben végeznek nem alkalmazottként, egyedi megbízás keretében munkát, amelynek során saját szaktudásukat, szakértelmüket értékesítik, több mint egy megbízó számára.

A BGE Budapest LAB kutatásában készült interjúk során megkértük beszélgetőtársainkat, hogy definiálják a szabadúszást. A leggyakrabban az alábbi fogalmak kerültek elő.

NINCS FŐNÖKE RUGALMAS
PARTNERSÉG TÖBB HELYRE DOLGOZIK
FELELŐSSÉG SZABADSÁG KREATÍV
RAJTAD MÚLIK BIZONYTALANSÁG
SZAKTUDÁS KÖZÖSSÉG MAGÁNAK SZEREZ MUNKÁT
VAN HITE MAGÁBAN FOLYAMATOS FEJLŐDÉS
VÁLTOZATOS EGYENRANGÚSÁG SZABAD DÖNTÉS
NEM UGYANOTT, NEM UGYANAZT CSINÁL **EGYEDÜL**

Nem csak fiatalok

Freelancernek lenni egyáltalán nem generációs kérdés. Minden korosztályból vannak, akik ezt a munka-és életformát választják.

A kérdőívünket kitöltők között vannak, akik épp csak belekóstoltak a szabadúzásba, és olyanok is, akik majd' egy teljes életet éltek le állás nélküli munkával.

A Budapest LAB kutatásának válaszadói átlagosan

36,9

ÉVESEK

5,2

ÉVE SZABADÚSZÓK

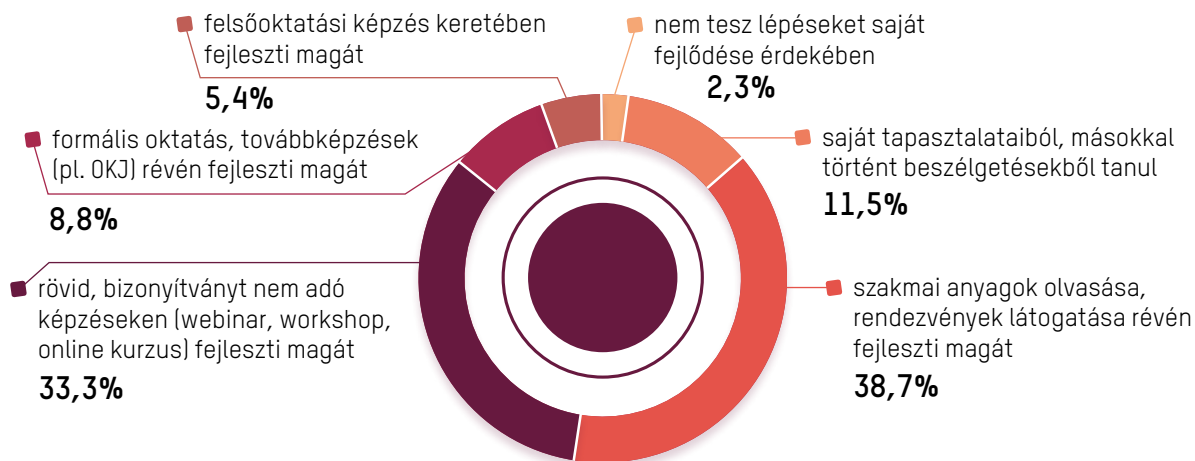
Átlagon felül képzettek, és nem is állnak le

A válaszadók a társadalom egészéhez viszonyítva rendszerint magasabban kvalifikáltak – csaknem a hazai szabadúszó közösség elért tagjainak 90%-a rendelkezik felsőfokú végzettséggel, míg a teljes 20 év feletti magyar népesség esetében a diplomások aránya csupán 21,8%.¹

Azonosítható trend a kérdőív eredményei alapján, hogy a magasabb képzettségűek nagyobb mértékben végeznek a végzettségükhöz kapcsolódó tevékenységet. A kérdőívet kitöltők

¹ Forrás: KSH Mikrocenzus 2016 <http://www.ksh.hu/interaktiv/storytelling/iskolazottsag/index.html?lang=hu>

csaknem 95%-a legalább egy idegen nyelven beszél, csaknem minden második válaszadó pedig legalább két nyelvet elsajátított. Összehasonlításképpen a magyarok között az egy idegen egy nyelvet beszélők aránya 28,6, a kettő vagy több nyelven beszélők aránya 13,8%.¹



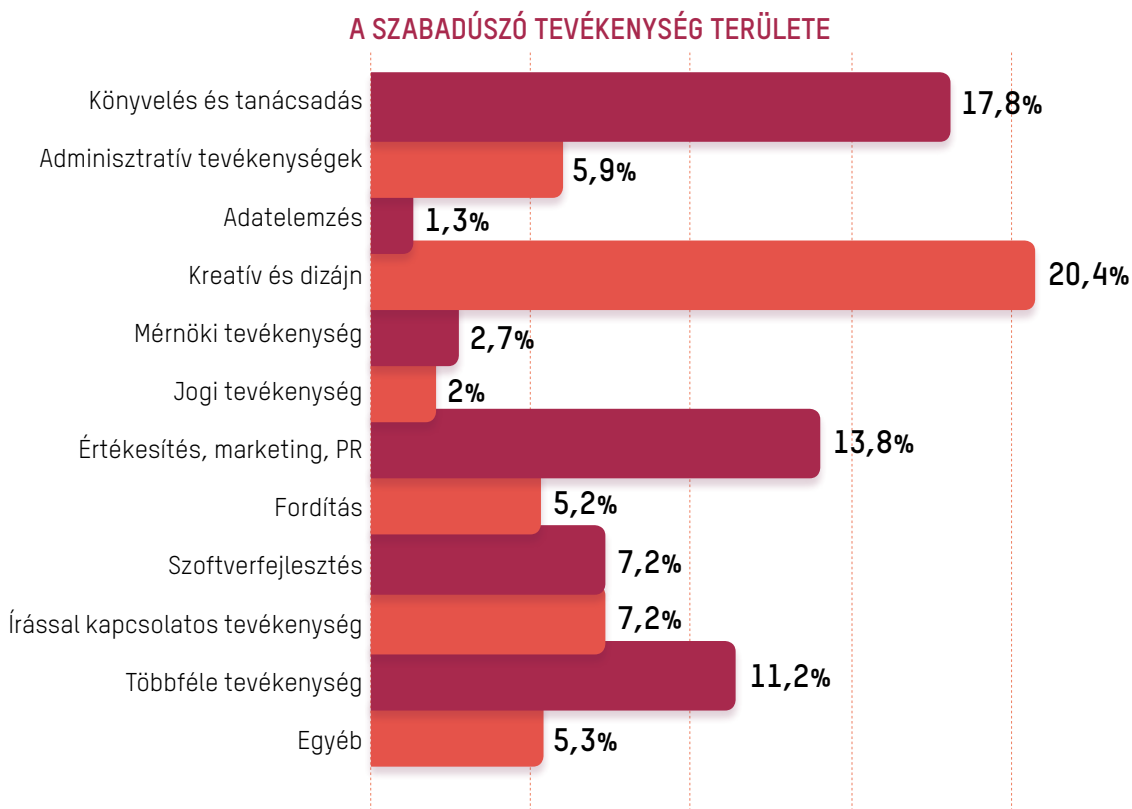
A válaszadók 96,1%-a foglalkozik önjelesztéssel

Sokan többféle önképzési tevékenységet is folytatnak. A válaszok alapján a két legnépszerűbb személyiség- illetve szakmai fejlődést szolgáló eszköz a különböző szakcikkek, folyóiratok, fórumok, tutorialok olvasása, valamint a rövid, akár online képzések. Formális végzettséget is adó képzési formát ennél jelentősen kevesebben választanak.

¹ Forrás: Eurostat 2016 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Foreign_language_skills_statistics

A könyvelőktől a kreatívokon át a szoftverfejlesztőkig

A tevékenységek kategóriák¹ szerinti besorolásából jól látható, hogy a válaszadók a gazdaság számos különböző területén, változatos szakterületeken működnek. A LAB kutatásának válaszadói között az átlagnál többen vannak a kreatív, marketing és a tanácsadás területen dolgozók. Vannak, akik pedig többféle területen is dolgoznak egyszerre.

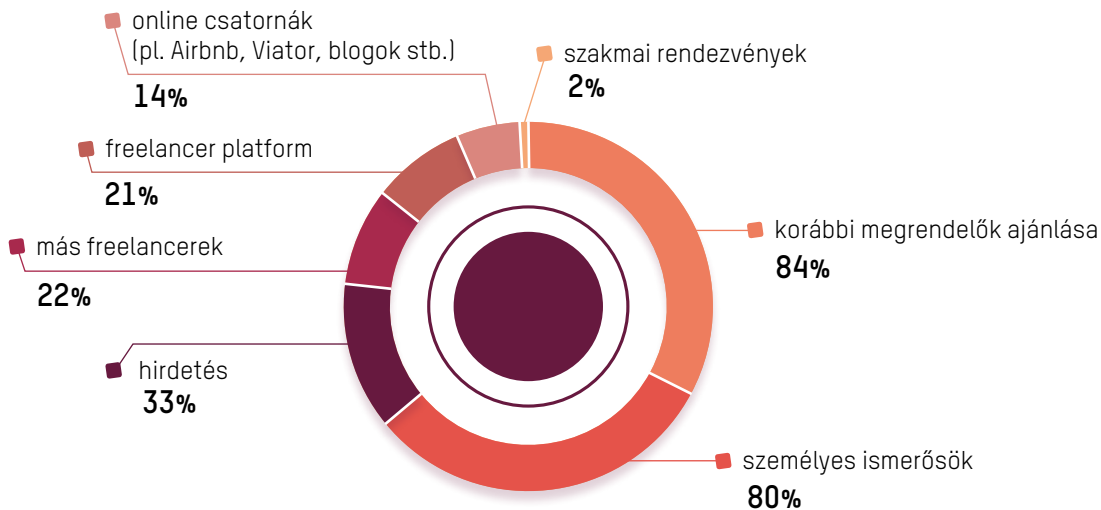


1 A kutatásban az Upwork által használt kategóriákat követtük a tevékenységek besorolásánál.

Az ajánlás a „minden”

A válaszadók jellemzően korábbi megrendelőik ajánlása alapján, vagy személyes ismerősökön keresztül jutnak megrendelésekhez. A kutatásban több forrást is megjelölhettek a válaszadók, egyéb csatornák ezzel együtt is elhanyagolható mértékben jelennek meg.

A VÁLASZADÓK HÁNY %-A EMLÍTETTE, HOGY AZ ADOTT CSATORNÁT HASZNÁLJA ÜGYFÉLSZERZÉSRE



A freelancerek típusai

Kutatásunkban vizsgáltuk azt is, hogy a megkérdezettek mennyire elégedettek a mindennapjaikkal, miképp vélekednek személyes céljaik eléréséről, hogyan ítélik meg saját életszínvonalukat, vagy éppen mennyire gondolják, hogy bevételeik elegendőek szükségleteik kielégítésére. E széles kérdéscsoport elemzése egy olyan modell kialakítását tette lehetővé, amely alapján a válaszadók négy, markánsan eltérő csoportját azonosíthattuk.

Mint minden hasonló modell esetében, a csoportok az „átlagos”, az összes válasz elemzése alapján kirajzolódó tipikus működésmodokat mutatják, így bár a típusok léteznek, nem megéppő, ha valaki személyesen inkább több típus keverékének érzi magát.

GYŰJTÖGETŐK

■ Számukra az elsődleges cél a megfelelő életszínvonal megteremtése. Biztosra mennek, és ezt el is érik – úgy gondolják, biztosan lesz munkájuk a következő fél-egy évben is.

■ Kedvező anyagi körülmények között élnek, a négy típus közül ők képesek a legnagyobb valószínűséggel finanszírozni nagyobb, tervezhető kiadásokat, például nagyobb utazásokat, autó- vagy lakásvásárlást, vagy épp nyugdíjcélú megtakarítást.

■ A munka-magánélet egyensúlyával és egyéb, életmóddal kapcsolatos kérdésekkel kapcsolatos elégedettségük viszont rendszerint átlagos, vagy átlag alatti.

HEDONISTÁK

■ Számukra a munkában elérhető öröm, a személyes célok elérése és a megfelelő mennyiségű szabadidő az elsődleges cél.

■ Mindennapi szükségleteik mellett képesek fedezni váratlan kiadásait is, de jellemzően nem tesznek félre nagyobb célokra.

■ Az életmódjukkal az átlagnál elégedettebbek – a stressz kezelését leszámítva. A munkával való stressz kezelése esetében a hedonisták „csupán” átlagosan elégedettek.



MÁNAK ÉLŐK

■ Jövedelmi helyzetük az átlaghoz és más csoportokhoz viszonyítva is a legkedvezőtlenebb, mégis életmódjukkal átlagos szinten elégedettek.

■ Bár az életmódot leíró kérdésekre adott válaszok alapján feltételezésünk szerint a nehézségek mellett, illetve azok ellenére is ragaszkodnak a szabadúszással járó kötetlenséghez és nem viselik jól a hagyományos munkavégzéssel járó merev szabályokat, mégis a többi csoporthoz képest nagyobb valószínűséggel tudják elképzelni, hogy visszatérnek a hagyományos munkavállalási formákhoz. Ebben sem gondolkodnak előre, lesz, ahogy az élet hozza.

TÚLÉLŐK

■ Életstratégiájukban a biztonság szerepel első helyen. A gyűjtögetőkhöz hasonlóan biztosak abban, hogy fél-egy év múlva is lesz munkájuk, ugyanakkor a munkával kapcsolatos öröm, vagy épp a személyes célok elérése tekintetében átlagosan, a munkamagánélet egyensúlyával, vagy a stressz kezelésével pedig annál kevésbé elégedettek.

■ Mindennapi szükségleteiket az átlagnál jóval nagyobb arányban képesek kielégíteni, de váratlan kiadásokat már csak az átlagnak megfelelően képesek finanszírozni. Nagyobb kiadásokra pedig nem is nagyon gondolhatnak.

■ Esetükben a vártnál alacsonyabb azok aránya, akik éves bevételük jelentős részét egyetlen ügyféltől kapják – ez a biztonságra törekvő attitűd ismeretében érthető is, a többi csoporténál több megrendelővel több lábon állhatnak.

INTERJÚK

- ÁGI ■ PC specialista
- ANITA ■ life- és karriercoach
- BALÁZS ■ angoltanár
- CSABA ■ építészmérnök, 3D specialista
- DANI ■ ceremóniamester, rádiós műsorvezető
- DÁVID ■ értékesítő
- ERIKA ■ fejlesztő tréner, coach
- KITTI ■ ■ kontentgyáros
- LEVI ■ ■ videós, túravezető
- RITA ■ ■ coach

ÁGI

PPC specialista ■ 2,5 éve szabadúszó

Marketinges és pénzügyes egyetemi végzettségem is van, az egyetem után online marketing területen helyezkedtem el, először egy pici, majd másfél év múlva egy nagy, harmincfős ügynökségnél. Jelenleg online hirdetésekkel, annak is a stratégiai részével foglalkozom. Több szabadúszóval dolgozom együtt nagyobb projekteken, bár szabadúszónak tartom magam, egy hub-ot vezetek, ahol mindenki a saját szakterületéhez ért.

Mindig is szabadúszónak tűntem

Egy éve dolgoztam az ügynökségnél, elég rutinos voltam, többmillióس költségű kampányokat is vittem, amikor egy barátom beajánlott valakinek, aki online hirdetéshez keresett embert. Így találkoztam az első ügyfelemmel, aki akkor indította a vállalkozását. Nagyon kevés pénzből tudott hirdetni, úgyhogy nagyon kicsiben kezdtem el. Őt kísértem el egy mompreneur rendezvényre, ahol a bemutatkozó kör után négyen jöttek oda hozzám. Van, akivel máig dolgozom együtt.

Még fél évig maradtam az állásomban, hogy legyen annyi ügyfelem, hogy a bevételeimből ki tudjam fizetni a rezsit, és azon se kelljen gondolkodnom, hogy vehetek-e egy kávé-t. Két nappal azután, hogy ezt a szintet elértem, közös megegyezéssel kiléptem a munkahelyemről. A kilépési interjún azt mondták, mindig is szabadúszónak tűntem, nem is értik, hogy bírtam, hogy reggel tiztől este hatig bent ültem.

A családban mindenki alkalmazottként dolgozik, úgyhogy nem volt könnyű a váltás. Anyukám nagyon kritikus volt, de most már elfogadta, mert bizonyítottam neki, hogy nem kell eltartania. Nem mondanám, hogy örül. Jobban örül, hogy a húgom alkalmazott, és van anyagi

A „normális”
munka elvárása
sokszor
megjelenik a család
és a barátok
részéről is.

biztonsága, de belátja, hogy az én személyiségemhez nem passzol egy nagyon kötött, alkalmazotti létforma. A nagymamám is aggódik, és még mindig ad olykor egy ötezerest, „hogy biztosan megéjlél, és ki tud fizetni a villanyszámlát”.

Nem lesz ügyfeled, ha otthon várod a csodát

Hamar elkezdtem eljárni olyan rendezvényekre, ahol azt gondoltam, sok kezdő vállalkozó lehet, és elkezdtem beszélgetni. A környezet megismerésével egyre magabiztosabbá váltam, egyre több emberrel megismerkedtem, és többekkel egymásra találtunk. Nem lesz új ügyfeled, ha otthon várod a csodát, hiába regisztráltál bármilyen felületre. Nem azért mentem el találkozókra, hogy ügyfelem legyen, hanem mert szerettem volna emberekkel találkozni. Kezdő szabadúszóként nagyon látszik az emberen, ha görcsösen ügyfeleket akar szerezni, míg, ha inkább kapcsolatokat akar, sokkal nagyobb eséllyel működik a dolog. A lényeg, hogy bátran merj elmenni új eseményekre, ahol nem is feltétlenül ismersz embereket. Majd megismered őket. Az új szenvedélyem inkább egy hobbi, slam poetry estekre járok. Megszólítanak a gondolatok, és hirdetési szövegíróként nagyon jó hasonlatokat lehet meríteni, amit utána munkában is fel lehet használni.

Ahhoz képest, hogy hirdetési szakértő vagyok, egyáltalán nem hirdetem magamat. Ajánlások és a munkám minősége miatt keresnek meg. Heti négy-öt új megkeresés érkezik, az utóbbi fél évben már szűrnöm kell, kivel dolgozom együtt. Intuitív módon döntök, minden megkeresést egy ingyenes személyes találkozás követ, ahol egy kávé mellett az ügyfél elmondja, hogy hova szeretne eljutni, én elmondom, hogyan tudok segíteni, és a kettőnek találkoznia kell. Személyiség szempontjából is fel kell mérnem, hogy tudunk-e együtt dolgozni. Fontos szempont, hogy az ügyfél higgyen abban, hogy jót csinálunk. A rendszeres riportokból úgyis látja az eredményt, egyébként ne kergessük egymást az örületbe azzal, hogy folyton ír, hív.

A Facebook hirdetés viszonylag unalmas dolog, kiszámítható. De én szabadúszóként legalább 30 iparág vállalkozásainak dolgozom, és ezt imádom. Ajánlás alapján dolgoztam például három hétig egy marokkói zenei fesztivál hirdetésein. Óriási tanulási lehetőség volt, teljes

szabadúszói arzenált kívánt, online sales folyamat átlátását, az országspecifikus szegmen-
tálást, az ügyfél problémás volt, visszadobta a szövegeket, nyomás is volt, és sok dolgot
azonnal meg kellett oldani. Végül elégedett volt, azóta is együtt dolgozunk más projekte-
ken. Nálam egyébként a projektmunka a kevesebb, alapvetően keretszerződések vannak,
általában minimum fél évre, de a jelenlegi portfólióban az ügyfelek 70%-a már két éve velem
dolgozik. Így van anyagi stabilitásom.

Nem a problémára, a megoldásra fókuszálok

Nem mindenkinek a személyiségéhez passzol a szabadúszó lét, jó nagy kockázatvállalási
hajlandóság kell hozzá. Én azért vagyok szabadúszó alkat, mert nem a problémára, hanem a
megoldásra fókuszálok. Ez mindenképpen kell ahhoz, hogy felkészüljön az ember a random
problémákra, amikre megoldást kell találni. Volt, hogy egy ügyfelem este 11-kor írt, hogy
másik szövegírórt akar. Másnap reggelre már dolgozott is. Ennyi volt, nem azon jajongtunk,
hogy mi a probléma a mostani szövegíró munkájával.

Emellett kell magabiztosság is a saját szakmai tudásunkban, és az, hogy tudom, mihez értek.
Ha ez nincs meg, és elvállalunk olyat, ami meghaladja a képességeinket, akkor az ügyfél is és
mi is csalódottak leszünk. Ugyanakkor meg kell, hogy engedjük magunknak a hibázást. Benne
van a pakliban, és szabadúszóként azt lehet mondani, hogy én voltam a felelős, legközelebb
jobban fogok figyelni.

Fontos, hogy tudd, miben vagy jó – nekem tök jó kreatív szövegeim vannak – és miben nem
annyira. Én, mivel tudom, hogy nem vagyok túl alapos és precíz, és nem szeretem eldönteni,
hogy hol vannak a vesszők, amikor elkezdtem freelancerként dolgozni, kerestem valakit,
hogy korrektúrázza a szövegeimet projekt alapon.

Mostanra több szabadúszóval dolgozom együtt, nagyobb projekteket is szeretünk vol-
na elvállalni, ezért álltunk össze. A kis közösségünkben vannak idegennyelvű szövegírók,
grafikusok és hirdetési szakértők. A Facebook és a Google hirdetések az ügynökségek

nagy része le tudja fedni, de például Google Cégem vagy TripAdvisor szakértő alig pár van Magyarországon. Ők szabadúszóként dolgoznak be kisebb-nagyobb projektekbe, nálunk is. És van egy partner ügynökségünk, akivel közös csomagajánlataink vannak, aminek egy részét mi csináljuk meg, a másik részét pedig ők. Nagyobb projekteket viszünk, amiben négy-öt szabadúszónak kell együtt dolgoznia. Ennyi embernél már előjönnek személyi konfliktusok, izgalmas, hogy ezeket kezelni kell.

Nem feláldozom a hétvégét, hanem beárazom

Naivan azt gondoltam, hogy szabadúszóként is kilenctől hatig dolgozom, utána megnézek pár sorozatot, elmegyek pár meetupra, barátkozom, jól érzem magam. Hát ez nem erről szól a valóságban. Ugyanúgy felkelek hétkor, mint amikor alkalmazott voltam, aztán éjfélig-egyig bent vagyok. Főleg mióta külföldi ügyfelekkel is dolgozom, az életem teljesen hektikus. De nem feláldozom a hétvégéket, hanem beárazom. Van olyan ügyfelem, aki rendelkezésre állást fizet, hogy akár este 11-kor, vagy hétvégén, bármikor hívhasson.

*A munka-
magánélet
egyensúly nem
kevesebb munkát
jelent, hanem
• olyan beosztást,
ami neki jó.*

Kb. másfél éve volt utoljára olyan, hogy napokig nem dolgoztam, utána másfél hetembe került minden e-mailre válaszolni, minden problémát megoldani. Merthogy a szabadúszás hátránya az is, hogy nincs, aki helyettesítene. Vannak, akik ezt el tudják engedni és elmennek 4-5 napra, engem zavar, ha van megoldatlan probléma. Van, aki szereti, ha van 500 olvasatlan e-mailje, én akkor vagyok a legboldogabb, ha a nap végére nincs egy sem.

Azért mentem szabadúszónak, hogy több pénzt keressek. Úgy gondoltam, hogy a tudás, amit összegyűjtöttem, jóval többet ér annál, mint amit alkalmazottként hazaviszek. És tényleg többet keresek, nagyságrendekkel többet. De nagyságrendekkel többet is kell ezért dolgozni.

Feláldoztam egy kapcsolatot, hogy szabadúszó maradjak

A szabadúszással jár egy kötelezettség az ügyfelek felé, magad felé, amit nehéz összeegyeztetni egy párkapcsolattal. A férjemmel külön költöztünk, mert folyamatos konflikt-

tusforrás volt, hogy ő nyolctól négyig dolgozik, én pedig éjjelig fent vagyok. Feláldoztam a kapcsolatot azért, hogy szabadúszó maradjak. A jelenlegi párom szintén szabadúszó, két-három estét együtt vagyunk, de akkor is legalább három-négy órát együtt dolgozunk. Ott kell lenni fejből, sok és sokfajta ügyfelet kezelni, mert meg kell élnem és hónap végén ki kell fizetnem a számláimat. Ez nyomással jár, és nincs időm olyan fajta idealizált elvárásoknak megfelelni, hogy főzzek, mossak, takarítsak, és vacsorával várjam a párom. És nem is szeretném ezt a szerepet. De a társadalmi elvárások miatt, főleg Magyarországon, nőként és szabadúszóként nehéz megfelelni, megtalálni az egyensúlyt.

Itt is megjelenik a nemek közti különbség?

Három, vagy harminc

A freelancerség után szerintem az jön, hogy vállalkozóvá válok, alkalmazottaim lesznek. Hogy három vagy harminc, azt még nem tudom megmondani. Jelenleg két mentorral is dolgozom azon, hogy lehet szintet lépni, strukturáltabbá tenni a folyamatokat és nem ad hoc jelleggel együttműködni. Tíz év múlva azt mondanám, hogy már csak ügyvezető vagyok, inkább stratégiában segítek, ötletelek és tanácsot adok. Vagy, mivel biztonsági játékos vagyok, egy nagy cégnél leszek marketingvezető.

ANITA

life- és karriercoach ■ 7 éve szabadúszó

Már az általános iskolában tudtam, hogy emberekkel szeretnék foglalkozni. Pszichológus akartam lenni, de megnéztem, hogy dolgozik egy pszichológus ismerős, és túl elméleti-nek találtam. Végül munkavállalási tanácsadó, majd HR menedzsment, közgazdász szakon végeztem. Dolgoztam tanácsadó cégnél és vállalati HR-esként is, de nem nagyon tudtam beállni a rendszerbe.

Musztágnak hívtak, mert nem tudtak betörni

Próbáltak keretek közé szorítani, mint egy normális multi. Musztágnak hívtak, mert nem tudtak betörni, valahogy mindig lázadtam. Nem a rendszereket akartam lenyomni az emberek torkán, azt szerettem volna, hogyha megnézzük, hogy mi az emberek igénye, és aztán változtatni a rendszeren úgy, ahogy az embereknek is jó. De bedarált a rendszer, nem éreztem jól magam.

*Sokan szereznek
(sokszor rossz)
tapasztalatot
a munkaerőpiacon,
mielőtt váltanak.*

Hívtak máshova, nagyon jó pénzt ajánlottak, azt gondoltam, mi bajom lehet, váltottam. De a következő munkahelyemen még jobban szembesültem a szabályokkal. Egészségügyi gondjaim lettek, és éreztem, hogy feszít a megfelelési kényszerem, szorongtam, de nem tudtam hirtelen kilépni ebből a helyzetből. Az értékrendbeli különbség segített, hogy elhatározásra jussak. Szabadabb életet akartam, de e nélkül a negatív tapasztalat nélkül biztos, hogy nem ilyen hamar leszek vállalkozó. Azt is el kell mondanom, hogy a váltáshoz hozzájárult, hogy apu meghalt. Azt akartam, hogy büszke legyen rám, így nem mertem szabadon dönteni, hiszen a családban az volt a normális, akinek jól fizető, tisztességes állása és karrierje van, meg akartam felelni ennek a képnek. Bármennyire jót akart nekem, a halála után jöttek igazán az én döntéseim. A mai napig emlékszem arra a pillanatra, ahogy utoljára kilépek a munkahelyem kapuján. Úgy éreztem, hogy innentől kezdve enyém a világ.

Most karrier coachinggal foglalkozom, segítem a szabadúszóvá válás folyamatát. Ha azoknak, akik váltani akarnak megvan az a támogatás, ami nekem anno hiányzott, biztos vagyok benne, hogy előbb tudnak hatékonyan és eredményesen lépni.

Olyan erős volt a szabadság érzésem, hogy mindent megoldottam

Nem ment minden könnyen. Volt nyolc hónapom, amikor tudtam, hogy nem leszek többé céges HR-es, de nem tudtam, elég-e a tudásom, hogy érvényesüljek a piacon. Önismerettel foglalkoztam, coach-hoz jártam, mindent bevettem, hogy megtaláljam, merre induljak. Melós volt, de ennek az időszaknak a végére alakult ki a saját brandem.

Ha újrakezdeném, biztos, hogy félretennék pénzt a váltásra. A pénz eszköz, de muszáj tervezni, mert egy év minimum kell a szabadúszó brand építéséhez. Ahhoz, hogy megmutassam magam, és egyáltalán elhiggyem, hogy értéket képviselek, annak pedig megkérjem az árát. Nem készültem erre, azt hittem, előbb kitalálom, mi legyen, mint hogy elfogy a pénzem, de nem így lett. Amire muszáj volt, kölcsönkértem a családtól, hogy ne legyenek olyan adósságaim, amikből baj lehet. Emellett pedig elvállaltam ad hoc dolgokat, például gépelést, amikből pont ki tudtam fizetni a számlákat, és nagyon alaphangon kaját venni. Fel volt írva, hogy hány darab zsömlét veszek, és az adott héten belefér-e a vaj. Barátokkal nem találkoztam, mert nem engedhettem meg magamnak, hogy beüljek egy kávéra.

Anyagi felkészülés nélkül sokkoló lehet a váltás időszak.

Nagyon nagy hullámvölgy volt, mivel előtte nagyon jól kerestem. De olyan erős volt a szabadság érzésem, hogy minden mást megoldottam inkább. Tudtam, hogy ki fogom hozni ebből a legtöbbit, de voltak pillanatok, amikor úgy éreztem, kicsúszott a talaj a lábam alól. Ilyenkor elmentem állásinterjúkra... Egyszer, mikor az üvegajtón mentem be egy nagy multihoz, olyan rosszul jött rám, hogy azonnal ki is fordultam. Rájöttem, hogy biztos nem megyek vissza céghez, úgyhogy egy irány van: a saját felépítése.

Én vagyok a brand

Mikor belevágtam, azt hittem, szabadúszóként bármit megtehetek. Ez azonban nem igaz, mert most már én vagyok a brand. Nem háríthatom másra a felelősséget, nem mondhatom, hogy a főnök mondta. Az én renomémra megy az egész. Cserébe bele tudom adni azt, aki én vagyok, ha visszajeleznek, rám jeleznek vissza, és mindig tükörbe tudok nézni. Az önmegvalósítás olyan általános szó, de az az, amikor szabadúszóként azt csinálod, ami a szívügyed, és arra visszajelez a világ, hogy ez jó irány. Hogy a coaching tudás meg a tizenöt év HR tapasztalat összeállhat egy jobbító szándékú szolgáltatásban, amiért még fizetnek is.

Szabadúszóként mindig újra kell valamilyen szinten tervezni. Ahogy megy az idő, változom, változik a szolgáltatásom is. Ez a fajta reziliencia nagyon fontos. Rugalmasnak kell lenni, és reagálni a saját életemre és a külvilágra is, együtt levegőzni azzal, ami van. Vállalkozóként

egész más szemüveged lesz, bárkivel beszélgetsz, lehetőségekben gondolkozol. Abban, hogy miben tudod támogatni a másikat, vagy kivel kapcsold össze, vagy ő hogy tud hozzád kapcsolódni. De fontos a kudarcátírás és a felelősségvállalás is. Ez egy jóféle feszültség, kihívás. Rám jó hatással van ez a folyamatos bizonyítási vágy. De ha nem tartod egyensúlyban, viszi is az energiát.

Az értelmes munka inspirál, és a szabadság előrébb való, mint hogy beálljak akár négy órában valahova, hogy több pénzt keressek. És nagyon motivál, hogy hatásom van, támogathatok embereket, akik utána jobban érzik magukat. Ebből építkezem, ez adja a lóerőt. Szerintem ezért csinálom még mindig, minden bizonytalanság, hullámvölgy ellenére, full energiát bele-
rakva.

Szabad embereket látok magam körül

Maximalista vagyok, és mivel rájöttem, hogy nem tudhatok mindent, elkezdtem partnereket keresni, hogy nagyobb feladatokat is el tudjak vállalni. A közösség az önfejlesztésnek is fontos terepe. Szabadúszóként nem biztos, hogy ki tudsz fizetni csilli-villi tréningeket, de sokat lehet tanulni másoktól. De azért is szükség van rá, hogy legyen kitől visszajelzést kérni néha, vagy ha felgyűlik a feszültség, el lehessen mondani valakinek, mielőtt szétrobbanok. Az elején mindenki örül, hogy egyedül kipróbálhatja magát, kell is ez a fázis, de hosszú távon egyedül nem megy. Nagyon-nagyon hiszek benne, hogy többek vagyunk, ha összerakjuk, amit tudunk. Ezért több szakmai közösségnek is tagja vagyok, és amikor Balatonra költöztem, itt is csináltunk egyet.

Saját csapatot is akartam, de nem úgy, hogy leképezem ugyanazt, amiből eljöttem. Tanulom az önszerveződés, az önmenedzselő csapatok működését, egy módszert, hogyan lehet partnerségben, az egyéni identitást megőrizve együtt dolgozni. Nincsenek érzelmi játszmák és zsarolások, szabad embereket látok magam körül, akik jól érzik magukat abban, amit csinálnak, és ezáltal boldogabbak. Szerintem ez a jövő. Amikor ülök egy megrendelővel szemben, és mondja, hogy ez is kéne meg az is kéne, a szakmai közösségre támaszkodva

A freelancer sem feltétlenül egyedül dolgozik, csak az együttműködés formája más, mint a céges kollégákkal.

beválthatom, bedobom a közösbe, akinek van szabad kapacitása, ráharap. Így nagyobb projektet tudok vállalni, több a pénz, több ember jut munkához. Persze nehéz, hogy a megrendelő felé én vagyok a felelős, én tartom a hátam, miközben akikkel dolgozom szintén szabadúszók. Bizalom, felelősségvállalás, egymás tisztelete – ezek azok az értékek, ami alapján szerveződünk. Ha ez nincs meg, nincs szakmai közösség.

Meg kell adni az időt

A legnagyobb félelmem az volt, hogy nem tudok megújulni, nem figyelem eléggé, hogy mi az igény a piacon és leszakadok. Ezért két éve, amikor szültem, nem mertem kiszállni. Azt hazudtam magamnak, hogy nem is kell, hiszen szabadúszóként én osztom be az időmet. De nem tudtam úgy összpontosítani, folyamatos kapkodás volt, hogy meglegyen a munka is, a gyerek is. Folyamatos lavírozás, hogy melyikben mit nem csinálok jól. Ma már azt mondom, hogy meg kell adni az időt, vissza kell venni, nem szalad el a piac. Nem vagyok ősanya típus, de eszméletlenül szeretem a családomat. Hál' isten a férjem látta, hogy ha nem tudok dolgozni, meghülyülök. Lehetne kevesebbet a mostaninál, de ha már belekezdtem, visszahúz.

Reggelente általában elsők vagyunk a bölcsiben, a héttől négyig tartó időszakba kell, hogy beleférjen a házimunka és a munka is. Négy után nem tudom elővenni a telefonom a gyerek miatt, ha még valamit meg kell válaszolni, stikában lehet. Néha olyan érzésem van, hogy túl sok tényért pörgetek, és az időbeosztás komoly struktúrát igényel, de jó érzés, hogy elvihetem a gyereket a bölcsibe, és nem kell időre beérnem utána. Muszáj priorizálni, de ha nincs túl sok dolog, akkor csinálom. Ebben valószínűleg az is benne van, hogy Balatonra költöztünk. Gyerek szempontból isteni, de a pörgéssel ellensúlyozom a nyugit. Nehéz egyensúlyt találni, és vannak nehéz hónapok. Most GYES-en vagyok, így férjemre nagyobb felelősség hárul, de szeretném visszaállítani a balanszt, hogy ő is azt csinálhassa, amit szeret.

A jövőben szeretnék egy nagyobb közösséget működtetni, és mentorként, coach-ként támogatni, de emellett nagyon vágyom valami kézzelfogható sztorira is. Mondjuk egy kis büfére, ahol finom a kávé. Azt el tudnám képzelni.

BALÁZS

angoltanár ■ 7 éve szabadúszó

Az ELTE anglisztika szakán végeztem, az volt a terv, hogy fordító leszek. Miközben végeztem a fordító tolmácsolás mestert, a szaktársaim rádumáltak, hogy mégis inkább tolmácsnak menjek, mert tők jól ment. Közben elkezdtem magántanárként működni, vagyis inkább korrepetálni főleg rokonoknak, ismerősöknek, és úgy terveztem, hogy majd szabadúszóként tolmácsolok, mellette fordítok és lesz pár magántanítványom. De hamar rájöttem, hogy a tolmácsolás nem nekem való. Nagyon-nagyon stresszes volt, nem éreztem jól magam benne. Egy idő után arra jutottam, hogy egy gyomorfekélyt nem ér meg, inkább csinálok olyat, amit élvezek. Az pedig abszolút a tanítás volt.

Még mindig nem szakmaként gondolok rá

A „normális” munka meg nem határozott fogalma nem csak külső nyomásként kerül elő.

Valahogy szép csendben kinőtte magát a teljes körű elfoglaltságommá anélkül, hogy valaha azt mondtam volna, „akkor én holnaptól angoltanár leszek”. Vittem nyelviskolában kurzust, tanítottam szakkollégiumokban, raktam össze tanítós anyagokat egy cégnek, és magántanítványokat vittem. Mindig rugalmasan, soha nem voltam alkalmazott sehol. Még mindig nem szakmaként gondolok rá, hanem hogy vannak kedves emberek, akik nem tudnak angolul, én meg pont tudok, és ez mindenkinek jó. Mert ez nem olyan munka, mint ahogy a filmekben mutatják, hogy bemegyek az irodába, beszélek a főnökkel, ötkor hazajövök.

A szabadságot élvezem, de nincs viszonyítási alapom. Látatlanban azt mondanám, hogy nagyon frusztrálna, hogyha olyat kellene csinálnom, amivel nagyon nem értek egyet, vagy szerintem sokkal jobban is lehetne. Ezt előre nem gondoltam végig, amikor a szabadúszás mellett döntöttem, de tudom, hogy elég nagy luxus, hogy magam határozok a munkámról. Ami rossz benne, hogy nem mindig lehet megválogatni a klienseket, ha kell a pénz, akkor olyannal is kell dolgozni, akivel nem akarnék. Ez persze igaz

az alkalmazottságra is, és ott kiszámíthatóan lesz borzalmas minden nap. Az elején a bizonytalanság is nehéz volt, de nekem már nagyon rég nem volt ilyen.

Nevetségesen szerencsés vagyok

Most újra egyetemre járok, hogy legyen tanár végzettségem is. Így kevesebb időm van tanítani, és abban a nagyon szerencsés helyzetben vagyok, hogy dönthettem úgy, hogy csak azok a tanítványok maradtak meg, akiket nagyon bírok, ami hatalmas könnyebbség. Egy olyan diáknál, akivel nem érzem a hangot, hogy jó az együtt töltött idő és jól tudunk együtt dolgozni, úgy érzem, hogy nekem kell felpumpálnom magam és nagyon szenvedek. Így, hogy azok maradtak, akikkel jól megy a munka, nem stresszelek, nem érzem úgy, hogy túl kell, hogy készüljem az órát. Tudom, hogy nem lesz probléma, mert lehet velük dolgozni, és megvan az a bizalmi légkör, amiben én is tudom, hogy merhetek egy kicsit esetleg szétesni. Nem tervezem persze, de ez nagyon sokat számít.

De az egyetlen ok, amiért elküldök valakit, az időhiány. Ha valakivel nehéz, inkább szenvedek és meggyőzőm magam, hogy én vagyok szakmailag felkészületlen. Ezért is jó a tanárképzés, mert a pozitív visszajelzések ellenére volt egy kis imposztor szindrómám, hogy kvázi hivatalos képzés nélkül tanítottam.

Ügyfélszerzés szempontjából nevetségesen szerencsés vagyok. Így, hogy a közoktatás olyan, amilyen és olyan elvárások vannak, amilyenek, szerintem csak az nem angol magántanár, aki nem akar. Ajánlanak, és rendszeresen kell embert visszautasítanom, mert nincs időm – és a többi tanárnak sincs, akit ismerek. Tehát a mostani helyzet tényleg hihetetlen ilyen értelemben. Egyszer írtam hirdetést Facebookra, de meg kell, mondjam, hogy onnan nem jött senki.

Inkább kényszerpihenő

A magántanítással az a baj, hogy nem tartható sokáig időbeosztás szempontból. Általában reggel hétkor kezdek, és este hét körül végzek, mert ugye munka előtt és után érnek rá az

*A munka-magánélet
egyensúly
fenntartásához is
gyakorlat kell.*

emberek, hogy angolozzanak. Napközben jönnek egyetemisták, szabadúszók, de az úgynevezett munkaidő, az legalább 12 óra. Nem szoktam hagyni két tanítvány között üresjáratot, elég hamar már csak a tömbök mérete változott, hogy négy órát tanítok egymás után, vagy hatot, hetet. Ha volt közte szünet – inkább napközben, amikor dolgoznak az emberek –, akkor kis pihenés, YouTube, vagy házit javítok, órára készülök. Aztán az esti turnus. Egy ideig házhoz is jártam, de azt már nem csinálom, mert az utazás nagyon sok időt vett el. Zuglóból Gazdagrétre menni, az nem elhanyagolható idővesztés, és az össze-vissza rohangálás is nagyon megviselt. Pláne, hogy eléggé ki van számolva az időm, és ha egyszer késtem öt percet, onnantól az egész nap csúszott. Hiába a napközbeni néhány óra szabadidő, az azon nem segít, hogy mennyit vagyok otthon, a barátnőmmel, vagy elmosogatok-e. Sokáig az esti turnus után, mondjuk 10-kor, már átestem a holtpontra, ezért még nekiálltam anyagokat gyártani, de most már tudatosan leteszem és nézünk valamit a barátnőmmel, vagy beszélgetünk.

Szabadság helyett inkább kényszerpihenők vannak: karácsonykor például nem 23-a este 7-ig van műszak, sokszor már 18-a után elvesztem a népszerűség felét. Két ünnep között általában beszervezek mindenkit egy napra, tolok egy 12 órás napot, a többin pihi. A nyár is egy keményebb, teljes az összevisszaság, hogy ki, mikor utazik, urambocsá' én mikor utazom valahova. Ez bevételben is durva eltérés, kell is félretenni, mert ilyenkor hozzá kell nyúlni a tartalékokhoz.

Keveset éltem a szabadságommal

Keveset éltem eddig a szabadúszás szabadságával, sőt inkább egészségtelen időbeosztás lett a vége. Egyrészt, mert kell a pénz, másrészt erre hivatkozva kínosabb visszautasítani valakit, aki tanulni akar. A szabadság annyiban jó, hogy amikor nagyon közbejött valami, és minden órát le kellett mondanom, nem volt semmi gond, annyi, hogy jövő héten tali. De általában a diákokkal töltött idő megvolt heti negyven óra, és még azon felül a készülés. Ha szabad időm van, játékokat szoktam kitalálni az oktatáshoz. Ez abszolút hobbi, kikapcsolódás, jutalom, ha van időm ilyenekkel molyolni. Egyébként három nap után unatkozom, és frusztrál, hogy pénz is kereshetnék. Tudom, hogy én ennek könnyebben esek áldozatul, mert nagyon szenvedély, amit csinállok. Tehát én a rosszabb irányába mentem el, annyi

szabadságom sem volt, mint egy normál állásban kéne, hogy legyen. Nyilván nem ideális, volt is ebből otthon feszültség.

Tudom, hogy gondolni kéne a jövőre, de ezektől a dolgoktól mindig befezülök, ezért halogattam. Azért is, mert az volt bennem, hogy hát ez nem olyan felnőtt munka, én csak találkozom jófej emberekkel, és megosztom, amit tudok. Ez most változni fog, összeházasodunk barátnőmmel, jó eséllyel nekem lesz stabil munkám.

Nem kizáró tényező, ha az ember kockázatkerülő

Szabadúszóként fontos, hogy autonóm módon is kompetensen tudj működni, és ne várd, hogy más mondja meg, mit kell csinálni. A jó időbeosztás segít, ahogy az összeszedettség, szervezettség is. E nélkül is lehet, csak mindenkinek rosszabb. Nem mondanám, hogy rögtön kizáró tényező, ha az ember kockázatkerülő, szerintem lehet biztonsági játékkal is szabadúszni, én sem vagyok „rúgjuk be az ajtót, meglátjuk mi lesz” ember. Egyébként a tanítás ebből a szempontból is jobban passzol nekem, kiszámíthatóbb, mint a fordítás vagy tolmácsolás. Tanárhoz azért egy darabig járnak az emberek, ha már elkezdték, tolmácsként pedig nem tudom, hogy kapok-e munkát a következő héten, vagy nem.

Viszont szakmailag annyira jónak kell lenni, hogy ajánljanak. Merem állítani, hogy aki nem jó a szakmájában, az inkább alkalmazott lesz, mert szabadúszóként egyszer csak nem kap munkát.

Jó az a tudat, hogy nem vagyok kötve máshoz, lehetek fáradt, vagy csapongóan kreatív, hogyha olyanom van. Az viszont nehéz lehet, hogy ha az embernek valami kétsége van, akkor nincs kihez fordulni. Én ebben is szerencsés vagyok, sok tanár barátom van, nem érzem a munkahelyi közösség hiányát. Több saját tervezésű kurzust tartottunk már, ahol nagyon sokat adott, hogy egymást tudtuk segíteni, motiválni, ellenőrizni. Minden anyagot mi raktunk össze, az összes gyakorlatot, játékokat, volt, hogy egy egész szabadulószerződés. Nagyon fejlesztő és kreatív együttműködés. Egyébként is inkább autodidakta módon tanulok, például

A kiváló munka az ajánlás alapja. Az ajánlás pedig a munkaszerzésé, beszélgetőtársaink szerint.

évek óta tagja vagyok egy angol klubnak, amit többen szervezünk. Ez tanárként szakmai továbbképzés, nagyon sok tapasztalatom innen jön.

Kiprobálom magam a közoktatásban

Tervezem, hogy kiprobálom magam a közoktatásban, mert kell a stabilitás, meg az idő-beosztás normalizálódása, de nagy kérdőjel, hogy hogy bírom, meg a diákok bírnak-e engem. Várok tőle kreatív kihívást és szakmai fejlődésre biztató helyzeteket is. De mindenképp marad mellette a magántanítás. Valószínűleg pénzügyileg elkél majd a kiegészítés, és szerintem jó is lesz nekem ez a személyesebb hangvételű, kreatívabb, jobban fókuszált tanítás, ahol magamnak építem a pályát. Szóval tíz év múlva valószínűleg egy gimiben tanítok, és mellette lesznek magánóráim. Mert tényleg a hobbim a munkám.

CSABA

építészmérnök, 3D specialista ■ 8 éve szabadúszó

A BME-n végeztem építészmérnökként. Posztgraduális ösztöndíj keretében dolgoztam először külföldön, egy holland építész irodánál. Itt kezdtem el beletanulni a látványtervezésbe. A 3D egyre inkább a tervezési folyamat részévé vált, egyre nagyobb szerepet kapott az építészetben. Már az elején kiderült, hogy a megfelelő 3D-s tudás egyértelműen segít az érvényesülésben. Látványtervezős tapasztalattal egyszerűen jobb irodákhoz lehetett bekerülni, és végül a látványtervezés segítségével lettem freelancer.

Ha Baselt választom, valószínűleg nincsen visszaút

A sokéves alkalmazotti lét után nehezen jött a váltás, eleinte az irodai munka mellett vállaltam kisebb extrákat. Egyre több megbízás érkezett, egyre több éjszakázással járt a második

műszak, és egyre jobban érett az elhatározás, melyiket is szeretném folytatni. A végső döntést egy hirtelen jött nagy lehetőség hozta, vagyis valójában éppen ennek a visszautasítása. Egy nemzetközi hírű svájci irodához hívtak be interjúra, ami szuperül sikerült, állást is ajánlottak Baselben, de mégsem tudtam igazán lelkesedni. Mert kissé megkésve érkezett a lehetőség, már túl sok energiát ölttem a saját ügyfélkör kialakításába. Ha Baselt választom, valószínűleg nincsen visszaút, alkalmazott maradok, marad a mókuserék egy nagy irodánál, még ha ez az iroda elég menő is az építészek körében. Miután ráébredtem, hogy még egy ilyen ajánlat sem tud eltéríteni attól, hogy szabadon dolgozzak, teljes erővel elindultam az egyéni vállalkozás felé.

Akár egy hirtelen jött csődhelyzet is jól sülni lehet el

A marketingre nem fektettem túl nagy hangsúlyt, inkább a munkák minőségének emelésével próbáltam új megbízásokat szerezni, és persze a régi ügyfeleket megtartani. A projektek végén elkészült látványtervekkel fejlődött a portfólióm, és ez sokszor elég volt ahhoz, hogy mások is megtaláljanak, de nemcsak ez kellett a továbblépéshez. Alkalmazottként viszonylag nagyobb építész irodánál is dolgoztam, ahol sok építészt ismertem meg. Ilyen volt például Erick van Egeraat budapesti irodája, és ez az iroda bizonyította be, hogy akár egy hirtelen jött csődhelyzet is jól sülni lehet el. 2008 novemberében az iroda egyik napról a másikra megszűnt, mindenkit azonnal elküldtek, és a negyvenfős nemzetközi csapat egyszerre elkezdett negyven különböző helyen dolgozni – később ez lett az alapja a széles kapcsolati hálómnak. A személyes ismeretség hatalmas előny, ha megbízáshoz szeretnél jutni. Persze mindig jól kell teljesíteni, egy kevésbé sikeres projekt akár hosszabb együttműködést is megszakíthat, de mindig nagy segítséget jelent, ha külsős munkatársként olyannal tudsz új projekteken dolgozni, akikkel már dolgoztál együtt, akikkel könnyebben, gyorsabban megy a kommunikáció.

Keveset, szinte egyáltalán nem hirdetem magam. Ezt a hozzáállást persze nem szívesen ajánlanám másoknak, nekem mindenesetre kevésbé vált be. Talán ez alól az egyetlen kivétel és pozitív példa is csak a szerencsének köszönhető. Washington D.C.-ben töltöttem egy fél évet a párommal, ott is saját projekteken dolgoztam, de gondoltam,

Kapcsolati háló és kiváló teljesítmény – már megint.

kihasználom a helyzetet, és körbejárom a helyi nagyobb építész irodákat. Persze e-mail-re alig válaszoltak, így taktikát váltottam, és bejelentkeztem irodalátogatásra – tehát kvázi turistaként az egyik legnagyobb építész irodához. Semmi interjú, semmi külsős munkalehetőség. Szerencsém volt, találkoztam egy sráccal, aki ott 3D-zett, elkezdtünk beszélgetni. Persze „véletlenül” volt nálam portfólió, elkérte, otthagytam, és végül lett belőle közös projekt és ismétlés is. Mikor hazajöttem, ez a kapcsolat részben megszakadt, de ennek köszönhetően kialakult egy másik, nem is D.C.-ben, hanem Seattle-ben. Azóta teljes utcákat tervezhettem végig több seattle-i irodával, de ezt a sztorit mégsem a hatékony marketing munkának könyvelem el.

A freelancer lét egyik legtöbbet emlegetett előnye a helyhez nem kötöttség.

Kevés magyarországi projektem van, minden digitálisan megy. A helyszínt szinte sosem látom, csak körbepülök a Google Maps-ben, és leginkább az elküldött referencia fotók alapján dolgozom. Ha megfelelő a csapat, akkor email-el, Skype-pal, Zoommal, egyebekkel, képernyőmegosztással jól lehet haladni tervezéssel és 3D-vel egyaránt. Én leginkább a koncepció fázishoz csatlakozom, ahol sűrűn változtatunk a terveken, sok a komment, sok az update, fontos a gyors reakció. Persze a határidőket itt is tartani kell, így gyakran éjszakázásokkal zárulnak a munkák. A sok extra munkaóra viszont a következő projekttel már megtérül. Hiába fordul elő, hogy például a változtatások miatt a tervezettnél többet kell dolgoznom valamin, az árváltoztatást igyekszem elkerülni. Fontos, hogy megmaradjon a jó szájíz, és a második, harmadik munkánál már pontosabban fel tudom mérni a munkamennyiséget.

A megteremtett szabadságot ki is kell használni

Az éjszakázásokhoz, hétvégi munkákhoz már alkalmazottként hozzászoktam, az építész irodák nem a munkaidő szigorú betartásáról híresek. Viszont szabadúszóként nagyobb a jutalom, és folyamatosan a saját portfóliómat gazdagítom, úgy érzem, a többletmunka jobban megtérül. Cserébe, ha éppen kevesebb a megbízás, jobban ki tudom használni a napokat. Persze így a hétvégék és ünnepnapok jelentősége csökken, nem a naptár, hanem a munka mennyisége határozza meg a pihenőidőt. De ez egyelőre egyáltalán nem zavar, és egy

idő után el is felejtettem, mennyire nehezen viseltem a hétfő reggeleket. A szabadabb időbeosztást gondolom, nem kell külön reklámozni, ez egy hatalmas előnye a freelancer életmódnak. Én például gyakran szakítom meg a napközbeni robotot valami sporttal. Párom is itthonról dolgozik, így sokszor tudunk közös programot is szervezni a hétköznapiakon is. Persze a munkahelyi feszültséget tudnunk kell kezelni, de a rugalmas munka már csak az új közös lakás kialakításánál is rengeteg előnnyel járt, és reméljük később, a gyerekvállalásnál is hasonlóan segít majd. Azt hiszem, ezt a változást az életünkben magabiztosabban várom freelancerként, mint ahogy azt alkalmazottként tenném.

Az otthoni munka egyik hátránya a viszonylagos bezártság, ezt tudatosan ellensúlyozni lehet és kell is. Programok szervezésével, sporttal, utazással minden megoldható, de fontos, hogy a munka melletti pihenés megszervezését sem szabad ellustulni. A nagy erőfeszítéssel megteremtett szabadságot ki is kell használni, a feltöltődés minden munkának fontos része. Nálam ez legtöbbször az utazást és sportolást jelenti, és mindkettőre sokkal több lehetőséget adódik, mióta szabadúszóként dolgozom.

Nem is feltétlenül a több szabadidő miatt. Teljesen más megoldani és megszervezni egy órás teniszt, ha irodából kell elszabadulni, vagy ha csak otthon felkapom az edzőcuccot, és megyek-jövök, alig vesztek időt a tényleges sport mellett. Az utazásokat csak a határidőkhöz kell igazítani, és többször megoldható egy hosszabb hétvége a hétköznapiok hatékonyabb kihasználásával.

Talán ami a rugalmas időbeosztásnál is fontosabb számomra, az a projektek szabad alakítása, tehát én döntöm el kikkel és min dolgozom. Persze nem minden helyzetben lehetek túlzottan válogatós, de a rossz munkakapcsolatokat hamar újakkal lehet kiváltani, és a projektben betöltött szerep is gyorsan változhat, nem ragadok bele egy adott pozícióba, változatosabb a munkakör. Cserébe sajnos enyém az adminisztráció, NAV ügyek, teljesen felesleges nullás áfabevallások és hasonló izgalmak, amiket soha nem tudtam megszeretni, de a hétfői irodai meetingeket még sokkal kevésbé szerettem.

Rendszeres sport és utazás – sokaknak ez ellensúlyozza a sok munkát.

Nincsen főnök és beosztott, csak a projekt számít

A szakmai közösség fontos, ilyen szempontból nem szabad egyedül maradni. Van egy kis 3D-s közösségünk, három-négy ember, akikkel szinte naponta beszélek, de ritkán találkozunk. Tudjuk, ki miben erős, ki mit tud gyorsan megoldani. Egyfajta laza kölcsönös segítségnyújtás működik köztünk, ami fontos a szakmai fejlődéshez, és nagyobb projektek esetén könnyebb az együttműködés. Nincsen közös iroda, mindenki önállóan dolgozik, de bármikor össze tudunk állítani egy kisebb csapatot, amivel már komolyabb volumenű munkákat is el lehet vállalni, és ezáltal nagy irodákkal is fel lehet venni a versenyt.

Ebből ki lehetne építeni egy közös céget is, de egyelőre ez a felállás mindenkinek szimpatikus, a projektek könnyebben szervezhetőek, és az elvégzett munkát mindenki teljesen a magáénak érezheti, vagyis egy ténylegesen közösen kialakított eredmény lesz a vége. Nincsen főnök, nincsen beosztott, elmaradnak a szokásos harcok, csak a projekt számít, és fókuszáltabban lehet haladni. Azt nem állítom, hogy ez a jövő, és mindenki hasonló munkakapcsolatban fog dolgozni 20 év múlva – talán én sem – de egyelőre élvezem, és arra koncentrálok, hogy minél jobb terveken dolgozzak, és a munkám segítségével minél szebb házak, villák, penthouse-ok, irodák, pavilonok, múzeumok, egyetemi épületek, rakpartok, felhőkarcolóok vagy akár jachtok épüljenek.

DANI

ceremóniamester, rádiós műsorvezető ■ 4 éve szabadúszó

A gimnázium elejétől az volt az álmom, hogy rádiós műsorvezető leszek. Elvégeztem a kommunikáció szakot és elkezdtem dolgozni egy rádióban, először gyakornokként. Az ottani mentalitást – hogy az ember értékét az adja, hány órát tölt bent, a monitor mögött – nem éreztem motiválónak. Akkor eldöntöttem, nem szeretném, hogy egy olyan munkahelyem

legyen, ahol kilenctől ötig ülök, és kártyával le kell csippantani ha jövök vagy megyek, hogy megkapjam a fizetésem. Eldöntöttem, hogy szeretnék sok lábon állni.

Közben felkértek egy esküvő levezénylésére, amire kicsit félve, de igent mondtam. Onnan tovább ajánlottak egy második esküvőre, aztán a másodikról is egy következőre, és végül már májustól október végéig nem volt szabad szombatom. Mellette elkezdtem egy ismerősöm cégének online jelenlétét kidolgozni és működtetni. A rádiózás sem veszett el teljesen, küldözgettem egy csomó demót, hogy hajtsam azért a gyerekkori álmom, és most műsorvezetőként is dolgozom. Itt nem az a lényeg, hogy mennyit vagyok bent, hanem, hogy elvégezzem a feladatomat – így mellette tudom csinálni a többit is. Vagyis esküvői ceremóniamester vagyok, speakerkedem sportrendezvényeken, sörbemutatókat vezetek, vannak szövegírói feladataim, csinálok online marketing anyagokat és rádióreklámokat mondok más rádiókban.

Az elején félelmetes, de nagyon nagy önbizalmat ad

Nagyon hiszek abban, hogy mindenki másban jó, és nem mindenki abban, hogy ül egy irodában meghatározott számú órát és mennyiségi feladatot végez. Szerintem mindenkiben van valami, amiből el lehetne indítani a szabadúszó életformát, csak az emberek nagy része nem mozdul ki a komfortzónájából. Én az a fajta vagyok, aki sose szerette, hogy becsengetéskor le kell ülni. Szerintem a szabadúszókra jellemző, hogy szeretik a határaikat feszegetni és egy kicsit kockáztatni. Az elején félelmetes, ugyanakkor nagyon nagy önbizalmat ad, hogy meg tudod lépni. Nekem szerencsém volt, mert volt hol laknom és volt annyi pénzem, hogy tudtam, hogy éhen halni nem fogok.

Apai oldalról nagyon azt kaptam, hogy ne ugrálj, az a biztos, ha a fizetés havonta megérkezik. Anyukám szerencsére nyitottabb és bátorít, hogy arra haladjak, amerre jól érzem magam. Olyan is volt, hogy a barátaim is megkérdezték, amikor éppen nem volt egyszerre annyi megkeresésem, hogy miért nem keresek inkább egy „normális munkát” magamnak. Ez a „normális munka” nagyon benne van a fejükben. Pedig látom, hogy tetszik nekik, ahogy ez nekem

*A „normális”
munka kizárja
a kitejeseést?*

szépen épül, csak esetleg mások nem gondolkodnak el, hogy mi lenne az, amiben ki tudnának teljesedni.

Minden belefér, csak üresjáratra nincs idő

Heti öt napnál átlagosan többet dolgozom, de nem egy helyen. Reggel fél hatkor kelek, akkor szoktam edzeni, napközben a rádiós műsorvezetés mellett megnézem az e-maileket, ajánlatokat küldök, posztolok Facebook oldalakra. Az esküvőkre is felkészülök, megírom magamnak a teljes szöveget, hogy ha – bár még nem volt ilyen – teljesen lefagynék, ott legyen a kezemben. A sportrendezvényekre küldenek briefet, azokra emiatt kevesebbet kell készülni. A rádiós napokon is készülök, adás után, kora délután végzek, de általában utána is van még valamilyen teendő. Ritka, amikor csak úgy hazamegyek, de akkor is inkább a munkámmal foglalkozom, mint, hogy játszszak a számítógépen.

Nyáron nagyjából minden hétvégén esküvőn vagyok, tavaly úgy nyaraltam, hogy vasárnap hajnalban indultunk, és péntek este értem haza. Igazából bármi belefér, ami másoknak, csak jobban meg kell szervezni. Meg gyorsabban kell csinálni, üresjáratokra nincs idő.

Bízzanak bennem

Az esetek nyolcvan százalékában ajánlásokból jönnek a megbízások. Elég sok vonzó referenciám van, ami sokat segít. Néha meghirdetek egy-egy posztot a Facebookon párezer forintért, de nem ez a jellemző. A sportversenyeknél, ha beválok a szervező cégnek, akkor egész évre előre kapok egy listát, amiből válogathatok, hova tudok menni.

Szeretem, ha akinek dolgozom, bízik bennem. Tavasszal egy ismerősön keresztül felkértek egy háromezer fős rendezvényre műsorvezetőnek. Kaptam egy szöveget, de mondtam, hogy azt nem szeretném használni, mert túl szürke és nem érzem magaménak. Felvázoltam, hogy mondanám el ugyanazt, egy kicsit mégis emberközelibb hangnemben. Végül telje-

sen szabad kezet kaptam. Nagyon megtisztelő volt, ők is látták, hogy az én szövegstílusom jobban illik a rendezvényhez. Szeretem, ha azért hívnak, mert megbíznak bennem.

A szakmai közösség fontos, például mert a rémálmom, hogy valamilyen óriási véletlen okán két helyre adom el magam egy szombatra. Soha nem történt meg, remélem soha nem is fog, de azért már van néhány ember, akiket végig tudnék hívogatni, hogy vakarjanak ki ebből a helyzetből. Benne vagyok ceremóniamester, vállalkozó és freelancer Facebook csoportokban, és rendezvényeken is szeretek részt venni. Sokat lehet tanulni egymástól és egyébként is hasznosak ezek a kapcsolatok, megbízásom is jött már ilyen helyről. A csoportok azért is fontosak, mert általuk valamennyire megvan a közösséghez tartozás érzése. Volt már, hogy megkértem egy nálam valamilyen területen tapasztaltabb embert a csoportból, hogy így velem egy kávét, és tapasztalataim szerint a többség nagyon szívesen ad tanácsot, ami nagyon jó kapcsolatépítő lehetőség is.

Mit jelent neked a szabadúszás?

Szabadúszóként az ember azt csinálja, amit szeret, meg amihez ért, nem azt, amit egy munkaadó rákényszerít. Az is nagyon fontos, hogy szabadúszóként teljesen más viszonyba kerülök a megbízókkal. Az esküvőkön mindig a pár közelében vagyok, hogy ha bármilyen visszajelzésük, vagy kérdésük van, ott legyek. Rendszeresen megkérdem, hogy minden rendben, jól érzik-e magukat. És van, hogy visszakérdeznek, én jól vagyok-e. Alkalmazotként ez nem nagyon merülne fel, azt gondolom. Az is más így, hogy nem csak valaminek egy részfeladatát kell elvégeznem, hanem látom, hogy mi az, amivel értéket állítok elő. Ott vagyok a rendezvényen, látom, hogy minden a helyén van, mindenki jól érzi magát – látom, hogy mit adtam hozzá a naphoz. Természetesen az sem elhanyagolható szempont, hogy anyagi értelemben is valódi fejlődést lehet elérni, és minden rajtad múlik.

Ami nehéz, hogy tényleg kevés szabadidőm van, szó sincs arról, hogy ötkor lerakom a tollat, és onnantól csak azzal foglalkozom, amihez kedvem van – illetve de, de csak mert szeretem

Az egyik legfőbb pozitívum az emberi szempontból is partneri viszony az ügyfelekkel.

amit csinálok. A szabadúzás nagy felelősséggel is jár. Ha ne adj isten egy esküvőn valami nagyon botránnyosan sikerülne, akkor azért biztosan lehetne valamit a nyakamba varrni.

Elég menő, hogy elfogadják

Nem mondom, hogy zökkenőmentes a munka és magánélet összeegyeztetése sem, de szerencsére a körülöttem lévőök rugalmasak. Volt már probléma abból, hogy kevés a közös szabadidő, amikor programokat tudunk csinálni. Pénteken este elmegyünk valahova, és szombaton már jöhetünk is vissza. De úgy látom, ha nagyképűségnek hangzik is, hogy van ez olyan menő dolog, hogy elfogadják. És azt is tudják, hogy most még az egzisztenciám kialakításához ezek a szombatok is kellenek. Bár gondolom, hogy család mellett is sokan csinálják az esküvőket, azért nem arról van szó, hogy egész évben minden hétvége foglalt.

Ha tudom, hogy kemény időszak jön, akkor előre beírom a naptárba a pihenésre szánt időt is. Erre nekem a sport a legjobb eszköz, segít ventillálni a felgyülemelő dolgokat, lenyugtat. Ha egy jót edzek, utána nem érdekel, amin reggel még felhúztam magam. Ugyanebben segít az utazás is.

Nem rettenetesen gazdag akarok lenni

Hogy meglegyen a következő láb, elvégeztem egy OKJ-s fitness instruktorképzést, nemrég pedig megvettem egy online vállalkozói tréninget. Fontos, hogy mindig tanuljak valamit. Segít a motiváció fenntartásában és új távlatokat is nyit. Ha például megtanulok webáruházat létrehozni, akkor egy szövegírói munkánál már ezt is meg tudom említeni, ott lesz a fejekben, ahonnan ezer helyre tovább mehet. Ezek öngerjesztő folyamatok, aminek az alapja, hogy legyen színes és mindig bővülő tudásom. Szeretem érezni, hogy fejlődöm.

A pénzügyekkel is nagyon tudatos vagyok, próbálom megfogni a kiadásaimat, a havi bevételnek maximum a 20-30 százalékát költöm el. Szóval egy pár hónapig ellennék akkor is, ha nem keresnék semmit, és a nyugdíj előtakarékoságról is gondoskodni fogok. Hosszú

távon a célom elérni egy passzív, vagy félpaszív alapjövedelmet. Mondjuk úgy, hogy lesz egy saját esküvőhelyszínem. Ilyenbe szívesen belevágnék. Azt igazgatnám és heti egy-két rendezvényt csinálnék. Nem rettenetesen gazdag akarok lenni, csak azt szeretném, hogy ne azért dolgozzak, hogy tudjak venni magamnak vacsorát, hanem akkor és úgy tudjak dolgozni, ahogy és amikor motivációm van.

*Szakmai és
önismereti fejlődés –
beszélgetőtársaink
többsége számára
természetes,
külső kényszer
nélkül.*

DÁVID

értékesítő ■ 7 éve szabadúszó

Utólag visszanézve két év pihenőidő volt, de környezetvédelmi mérés technikusként végeztem. A személyiségemtől nagyon távol állt, viszont a szüleim piacképes szakmának gondolták. Megszereztem a képesítést, de az isten mentsen meg mindenkit attól, hogy ebben a szakmában dolgozzak. Az első munkahelyem végül egy call center volt, így kezdtem az értékesítést, napi 150-180, vagy annál is több telefonhívással. Nagyon fárasztó volt, de nagyon jól megtanultam, hogyan érdemes emberekkel beszélni. Milyen a hangszínük, milyen a szóhasználatuk, vagy épp mennyi szünetet tartanak amikor idegesek, vagy elégedettek. Ez után klasszikus értékesítőként folytattam, kocsival, telefonnal kellett eladni a portékát. Azóta sem jöttem ki belőle, több mint 15 éve értékesítéssel foglalkozom.

Közben majdnem a képzés végéig jutottam a vállalkozási főiskolán, amikor realizáltam, hogy igazából nem ad hozzá az életemhez, ha megszerzem a diplomát. Addigra amit lehetett az iskolában megtanulnom, azt megtanultam, és nagyon jó kapcsolatokra tettem szert. De rájöttem, ha meglesz a papír, attól nem fogok több fizetést kapni, nem kell kevesebbet dolgoznom. Ha elmentem volna egy másik munkakörbe, akkor persze számít a papír, de más értékét nem láttam, ezért baromi nehezen vettem rá magam, hogy elvégezzem az utolsó tárgyat és letegyem az államvizsgát.

*A folyamatos
önfejlesztés
szinte mindenkinél
előkerül. És nem
a papír a lényeg.*

Lehetőségeket kezdtem keresni az iskola és a munka mellett. Olyasmit, ami felpozíciót, inspirál. Két év után találtam rá a Buddhista Főiskolára, ami, bár nem tudtam megmondani, miért, de nagyon érdekelt. Mivel az előző, levelező tanulmányaim alatt nem éreztem, hogy annyit tudtam volna kivenni az iskolából, amennyit szerettem volna, úgy döntöttem, ezúttal nappalira fogok járni. De hiába volt meg az elhatározás, a nappalis képzés és a teljes munkaidő sehogy sem fért össze.

A szünetekben írtam az árajánlatokat

Vekengtem vagy három hónapig, hogy lesz pénzem, mit fogok értékesíteni, ki fog engem így megbízni. Aztán rájöttem, hogy ha saját magam kezdem el a saját pénzemet megtermelni, akkor senki nem fog beleszólni, én döntöm el, hogy mennyit dolgozom, mennyi pénzt csinállok. És úgy, hogy évek óta dolgoztam értékesítőként, megvolt egy ügyfélkör is, akik ismertek, és akikre építeni lehetett. Elkezdtem nagyon-nagyon aktívan önfejlesztéssel foglalkozni, ami igazából azóta is tart. Könyveket olvastam, nagyon drága üzleti tréningekre jártam, üzleti coach-oknál vettem órákat.

Az első cél az volt, hogy a havi kiadásaimat fedezni tudjam. Nem vágytam kocsira, házra, csak azt tudtam, hogy ha nem teszek meg mindent azért, hogy ez menjen, akkor nem fogom tudni elvégezni az iskolát, amit nagyon akartam. Baromira nem akartam vállalkozni, a családközelemben nem nagyon volt vállalkozó és nem is tanultam, hogyan kell csinálni. Nagyon be voltam tojva, hogy fog működni, honnan lesznek ügyfelek, honnan lesz pénz. De úgy voltam velem, hogy ha alig eszem, ha leszakad rólam a ruha, akkor is végig akarom csinálni.

Nem volt könnyű, voltak olyan napok, amikor reggel fél nyolctól este hatig a suliban voltam, a szünetekben írtam meg árajánlatokat, hívtam fel a nem fizető ügyfeleket, tárgyaltam gépeladásokról, miközben egyébként mindenféle szellemi dolgot tanultam. Volt olyan is, amikor takarítást is vállaltam a megélhetésért. Fél ötös kelés, nyolcra kész a takarítás, ez után jöhetett az értékesítő munka, meg persze az iskola. Az volt az érdekes, hogy nem idegeskedtem rajta, hanem nyitva tartottam a szemem, és próbáltam vizualizálni, hogy minden

A szabad időbeosztás egyáltalán nem kevesebb munkát jelent! Hanem például azt, hogy lehet egyszerre tanulni és dolgozni is.

meg fog oldódni. Teljesen mindegy, hogy mit kellett hozzá megcsinálnom, azt tudtam, hogy megcsinálom.

Felelősséggel, egyedül

Mi harcos család vagyunk, mindenki karatézik. A küzdelem egész gyerekkoromat végigkísérte, így nem annyira ijesztett meg. Az értékesítés miatt sokat foglalkoztam személyiségtesztekkel, viselkedés tipológiákkal, és ezekkel magamról is jó képet kaptam. Rájöttem, hogy olyan a személyiségem, hogy nehezen viselem el, hogy valaki beleszóljon a munkámba, főleg, ha nem hozzáértő. Ez arra sarkall, hogy ha más nem tudja megcsinálni, akkor majd én megcsinálom. Magad uram, hogyha szolgád nincsen.

Nagyon fontos, hogy egy szabadúszó tudjon felelősséget vállalni azért, ami az ő dolga, és néha még azon túl is egy picit. Egyedül kell felelősséget vállalni az eredményért, ami eleinte ijesztő volt, de most már szeretem. Freelancerként többször élek meg olyan pillanatokot, amikor minden eddigi tapasztalatomra szükség van, jön egy választás, vagy egy döntés, amit ott, abban a pillanatban meg kell oldanod. Nincs rá két heted, vagy egy hónapod, hogy tudj rajta gondolkozni, hanem csak néhány lélegzetvétele. És igazából választási lehetőségek sincsenek felsorolva.

„Mastermind”

Az, hogy az ember egyedül van, jó tud lenni – nagyon vagány, hogy azt csinál, amit akar. De sok embernek szüksége van közösségre ahhoz, hogy jól érezze magát. Persze ott vannak a barátok, de ha nyolc órát alszol, nyolcat vagy kilencet dolgozol, a nap nagy része egyedül telhet. Én gyakran megyek kávézóba, hogy legyen körülöttem zaj, meg ember, nyüzsgés. Jól szokott esni. De aki nem bírja az egyedüllétet, vagy ezt a fajta magányt, az szerintem nem lesz jó freelancer munkára.

Támogatásra szükség van, mi minden hónapban leülünk vállalkozó barátaimmal, úgy hívjuk, hogy „mastermind”-ot tartunk. Egy egész napot azzal töltünk, hogy egymás vállalkozásán,

*Informális,
bizalmon alapuló
közösségek – szinte
mindenkinek van
ilyen, amire
számíthat.*

nehézségein dolgozunk, próbáljuk segíteni egymást. Van köztük, aki startupot csinál, van, akinek 1,5 milliárdos cége van. Mindenki más szintről tekint ugyanarra a helyzetre, ami személyiségfejlesztő is. Sokat segít, hogy átlendüljek a nehézségeken.

Amióta tréningeket is tartok az értékesítésről, mindig elmondom, hogy beszéljenek egymással. Mindenkinek van olyan problémája, amit a másik már megoldott. Már az is segít, ha beszélgettek, és tudod, hogy nem egyedül küzdesz. Tudni, hogy egy brancsban küzdünk, erőt és lendületet tud adni, hogy ha ő sem adja fel, akkor én sem adom fel.

Nem élem meg munkának

Mindig van nálam névjegykártya, és mindig volt egy mondat a zsebemben, amit el tudtam mondani azzal kapcsolatban, hogy mit csinálok. Az új ügyfeleket az hozza, hogy keresem a kapcsolatokat. Nem ügyfelet keresek, hanem érdeklődőt. Az érdeklődőkből lesznek első vásárlók, az elégedett vásárlókból visszatérő ügyfelek, akik aztán elmondják másoknak is, hogy milyen szuper szolgáltatást kapnak. Nem én találtam ki, megtanultam, hogy ez a rendszer, és tényleg működik.

Az első pár évben nagyon nehezen jöttek az eredmények, és hajlamos voltam egyfolytában dolgozni. Megpróbáltam minden egyes ügyfelet, minden egyes fillért maradéktalanul kiszolgálni. Ez meg is hozta a gyümölcsét, de nagyon szétzilálta a napokat. Így most munka közben megpróbálok minden zavaró dolgot kiiktatni, a telefonom állandóan le van némítva, minden kommunikációs szoftver le van tiltva. Még nincs kialakult ritmusom, de próbálkozom, mert sokkal hatékonyabb rendszer szerint működni. Például délután három után, ha lehet, már igyekszem nem foglalkozni nagyon fajsúlyos dolgokkal, délelőtt van több energiám. Ha sikerül tartani, nagyon elégedett és hatékony vagyok.

Mivel baromira szeretem, meg izgat, amit csinálok, ezért ha van egy kattánás, akkor szombat délelőtt is simán leülök a gép elé. Nem azért, mert muszáj, hanem mert érdekel, és hajlamos vagyok beáldozni a pihenést. De leszoktam róla, hogy mindig fölkapkodom a telefonomat,

azonnal válaszolok az e-mailekre. Próbálok napirendet kialakítani, hetente négyszer sportolni, rendszeresen önfejlesztő könyveket olvasni, és beiktattam minden hónapban egy pihenést. Bármit, ami elűt a hétköznapiaktól. Furcsa az, hogy ezt sokszor nem könnyű megtalálni, nem könnyű kiszakadni.

Mivel azt csinálom, amit én választok, és szeretem csinálni, nem élem meg munkának, inkább szenvedély. De túl tudom magam hajtani, el tudok benne fáradni, és a magánéletem, a pihenésem megsínyli, hogy nem érzem a határt. Ezért négy-öt éve minden decemberben eljárom Indiába három-négy hétre. Nem gondoltam volna, hogy ezt meg lehet csinálni, de valószínűleg tervezés és szervezés kérdése az egész.

A kicsi sikerekből lesznek a nagyok a végén

Volt, hogy egyben baromi sok pénzt kerestem, ami nagyon jó érzés volt, sokat dolgoztam, büszke voltam magamra. De fontosabb, amikor egy napomat végig tudom csinálni úgy, ahogy terveztem, ahogy nekem jó. Hogy belefér a futás, olvasás, minden. Amikor a nap végén úgy állok föl, hogy amit kitaláltam, megvalósítottam. Ez kicsi siker, az adott naphoz nagyon sokat ad hozzá. És azt hiszem, hogy ezektől a kicsi sikerektől lesznek majd a nagy sikerek a végén. Ha lesz egy rönkházam kandallóval, kilátással, nagy gyümölcsöskerttel, és reggel úgy ihatom meg a kávémat, hogy kimegyek a kertbe és a lábujjamat beletűrom a földbe, azt mondom, megérte.

ERIKA

fejlesztő tréner, coach ■ 9 éve szabadúszó

Fejlesztő tréner és coach vagyok, de van pedagógus és jogi végzettségem is. Egyébként marketingsként dolgoztam közel 10 évig. Azért hagytam ott, mert kiégtem. Ez nem azt jelenti, hogy rossz dolgokban vettem részt, csak egyszerűen belefáradtam, és úgy éreztem,

Tanár,
jogász, marketinges
– mindebből lett
végül a szerelem
szakma.

hogy valami egészen más áll hozzám közel. Alkalmazottként, vezetőként, munka mellett elkezdtem a jogi egyetemem. Épp se kutyám, se macskám nem volt, gondoltam mit nekem. Büntetőügyvéd szerettem volna lenni, de a gyakorlati időszak alatt egyértelműen kiderült, hogy nem az én lelkemnek való. Valahol sajnálom, és valahol nagyon-nagyon boldog vagyok, hogy nem azt csinálom, amit sokáig tanultam - ugyanakkor pont ezáltal találtam meg magamat.

A nagy „mit kezdjek magammal helyzet”

Sosem éreztem olyan erőt és energiát, mint abban a pillanatban, amikor rájöttem és ki tudtam mondani, hogy elég volt. Pedig következett másfél év munkanélküliség, ami körülbelül a nagy válság időszakára tehető. Jelentkeztem állásokra, de nem marketing vezetőket kerestek akkoriban. Ennek örültem is, mert a kiégés következtében azt éreztem, nem akarok akkora felelősséget húzni magamra, mint korábban. De amikor elmentem állásinterjúra, fél perc alatt rájöttek, hogy magasabb szintről nézem azt a fajta munkát, amit ők tudnának ajánlani. Akkor elképesztő kudarcként éltem meg, hogy nem engem választottak. Most már látom, hogy igazuk volt, és valahogy ezek a kudarcok kitermelték, hogy egyszer csak azt mondjam: nézzük meg akkor, hogy ki vagyok, mi vagyok, mi az az irány, amiben örömeimet lelem.

A munkanélküliség mutatta, hogy nem találok a saját területemet, nem találok, hogy mi is szeretnék lenni. Még a marketinges időszakban négy évig dolgoztam trénerként – ők óraadó tanárnak hívták, de én sosem szigorú, szabályos órákat tartottam, nem lehet nagyon merev keretek közé beszorítani. Talán a kiégésem is ennek volt köszönhető, hogy sokkal erősebb keretek között voltam, mint ami nekem hosszú távon passzolt volna. Amikor ez a nagy „mit kezdjek magammal” helyzet beköszöntött, rájöttem, hogy talán a legboldogabb időszakom az volt, amikor trénerként úgy alkothattam, hogy megbíztak bennem, azt éreztem, hogy fontos az a nézőpont, ahogy én látom a világot. Mindaz, amit tanultam és tapasztaltam, valahogy összeért a tanítási folyamatban. Tulajdonképpen így született meg az ötlet, hogy nekem ezt kell csinálnom.

A szerelmek üzletté váltak

Amikor minden ment lefele, én akkor kezdtem vállalkozni. Mindenki azt mondta, hogy nem vagyok normális, a család szerintem nem is értette, hogy milyen huzatot kaptam. De a hozzám legközelebb állók támogattak. Az indulást körülbelül hét hónapig készítettem elő. Tudtam, mit akarok csinálni, de elő kellett készítenem az alapokat. Úgy voltam velem, hogy addig nem fogok céget alapítani, törzstőkét belerakni, amíg nem tudom, mi a motyó, amit árulni fogok.

Közben tanultam, elvégeztem több coaching iskolát is. Nem tudnék dolgozni, ha szakmai oldalról nem fejleszthetném magam. Fókuszáltan végzek el olyan tréningeket, tanfolyamokat, amik támogatják, hogy még többet tudjak a saját területemen. Ezek témája lehet stresszkezelés, kommunikáció, de például vizuális jegyzetelés is, ami nekem is segít, meg a résztvevőknek is.

Kitaláltam és akkreditáltattam egy fiataloknak szóló programot, amitől mindenki elájult, de fizetőképes keresletet egyáltalán nem találtam. Teljesen pánikba estem, mert a meglévő erőforrásaimat addigra feléltem. Mentek a hónapok, megkérdőjeleztem magam és a programot. Aztán rájöttem, nem a programmal van a baj, hanem azzal a satuval, ami bennem volt már az egészzel kapcsolatban. Hogy magamnak nem felelek meg, hiszen nem termelek, csak elveszek pénzt a családi kasszából, hogy a céget működtessem a semmire. Álltam, saját magam, a saját görcsösségem miatt. És akkor azt mondták nekem itthon, hogy adjak magamnak időt, támogatnak, és csak szerelemből csináljam. És abban a pillanatban, ahogy megkaptam ezt a feloldozást, hát... nem akarok nagy szavakat mondani, de elkezdett szólni ez az egész. Valami belső gátat engedtem el.

Elkezdtem szerelemből dolgozni, és a szerelmek üzletté váltak. Tényleg, mint a mesében, ahogy ez a belső gát felszakadt, ahol csak egy próbára beengedtek az ajtón, abból mindből fizetős munkám lett. És bár nem kértem, elkezdtek ajánlani. Kinyílt az egész világ.

Szabadon, de szabályokkal

A szabadságot is tanulnom kellett, először nagyon megijedtem, hogy esténként buliba járnak az emberek, én itthon kuksolok és dolgozom. És milyen anomália, hogy kedd délelőtt fodrászhoz megyek, míg más dolgozik, mint a kisangyal. És akkor én léhűtő vagyok... Meg kellett tanulnom a dinamikát, hogy amikor más fodrászhoz jár, én dolgozom, amikor más dolgozik, én fodrászhoz járok. Igyekszem munkaidőben dolgozni, de ha az ügyfélnek igénye van, akkor szombaton fogok fejleszteni. De nagyon figyelek az egyensúlyra, és arra, hogy visszaadjam a családomnak azt az időt.

Vannak pufira tömött napok, hetek, hónapok. Két és fél, maximum három hónapot bírok energiával, ha mindennap dolgozom – van, amikor szombat, vasárnap is. Azután nagyon figyelek, hogy pár hétre leálljak. Merthogy kidőlök. Energiában, gondolatokban, érzelmileg nem lehet bírni. Fizikailag sem, amikor hétfő Zalaegerszeg, kedd Pécs, szerda Debrecen, csütörtök Budapest, péntek Tihany... És itt jön a szabadság nehézsége, hogy nehéz nemet mondani, amikor ilyenkor megkeresnek. Tudatosan kezelem ezt, mert tudom, ha nem mondok nemet, akkor nem marad energiám. És a résztvevő nem érezheti, hogy két és fél hónapja folyamatosan dolgozom. Tehát látszólag keretek nélkül élek, de nem szabályok nélkül. Az elvárásoknak magammal szemben és azzal szemben, aki a szolgáltatásomat igénybe veszi, szeretnék megfelelni. Emellett pontosan tudom, hogy mi tölt fel a szabadidőmben. Úgy tudom megcsinálni az intenzív időszakokat, hogy tudatosan figyelek a „töltikére”.

Olyan emberré válhatok, akinek a munkája a hobbija

Az vonzott, hogy én is olyan emberré válhatok, akinek a munkája a hobbija. Én ezt éveken át csak hallottam, azt sem tudtam, miről beszélnek. És akkor egyszer csak megérkezett az életembe. Imádom, amit csinálok. Egyszerűen imádom, hogy többféle mintát, rendszert, struktúrát megismerek. Imádom a változatosságát, a színességét, azt, hogy szabad vagyok. Ez számomra gondolatilag, mentálisan és érzelmileg megfizethetetlen. Azt gondolnák, hogy szabadúszóként senkihez nem tartozom, pedig dehogynem. Elképesztő sok helyre tartozom.

Szabadúszóként, ha egy ügyfél által adott feladattal, vagy az értékrenddel nem tudok azonosulni, könnyebben mondom azt, hogy köszönöm, nem én vagyok az emberük. Hogy elvállalok-e valamit, abban két dolog szokott dönteni: egyrészt, hogy érték-e ahhoz hitelesen, amit kérnek tőlem, másrészt, hogy megvan-e az őszinteség és a nyitottság a másikban.

*Értékrend,
szimpátia, meg-
érzés alapon is
döntenek egy
munka mellett,
vagy ellen.*

Vannak társaim, hál' istennek többesszámban beszélhetek, akiknek külön kis vállalkozásaik vannak, viszont szakmai oldalról rengeteg a kooperáció. Elképesztő szoros szakmai és emberi kapcsolat van közöttünk. Ebben a csapatban egyenrangúság van, úgy alkotunk közösséget, hogy semmiféle félelem vagy irigység nem jelenik meg.

A dolog árnyoldala a bizonytalanság. Abban az értelemben, hogy bár már a következő 14 hónapra vannak lekötéseim, ami azt gondolom, örült nagy dolog, de nem tudom, hogy február 12-én mit fogok csinálni. És hiába van mögöttem egy bázis most már, meg anyagi tartalék, a döntéseket meghozni, egyszál magamnak, nehéz. Sokszor iszonyatosan nehéz.

Ebben is el szabad fáradni idővel

Ha még egyszer felmerülne a kérdés, még egyszer meglépném, az összes bizonytalansággal együtt is. Viszont nem váltanék hamarabb, mert korábban például a bizonytalanságot nem tudtam volna kezelni. Ha most valaki azt kérné, hogy menjek vissza alkalmazottnak, nem tudom, hogy van-e az a pénz. Egyelőre határozottan azt érzem, hogy nem akarok visszafordulni.

De öt-tíz év múlva nem feltétlenül szeretnék „az autópályán ébredni”. Ebben is el lehet, el is szabad majd idővel fáradni. Gondolkodom, hogy mi az, amit majd a háttérből fogok működtetni, de a gondolkodásomnak, céljaimnak teret ad. Vannak anyagi tartalékaim, szakmai oldalról volna keményebb dió, ha kiesnék a munkából. Hiába szerelmes vagyok abba, amit csinálok, kell, hogy legyen egy olyan lábam, ami akkor is működik, amikor nem dolgozom. Erre van egy online megvásárolható kártyarendszere, most készülök kiadni a következőt. Gondolko-dom olyasmiben is, hogy egyedül maradok, de azon is, hogy valami franchise-szerű dolgot indítanék, ahol én a háttérben lehetek, visszavonulhatok. Vigyék, alakítsák mások a saját

egyéniségükre, éldegéljenek abból, amit megtanultak általam, a rendszeren keresztül, ami a fejemben van. Nem elbújni akarok én, dehogya! Olyan szemléletű embereim legyenek, akik ezt tovább viszik, sőt, akár túlszárnyalják. Ennek a részese és tagja lenni, na, az tetszene. Ezt táplálni hátulról, tudásban, tapasztalatban. Igen, ez a legnagyobb álmom.

KITTI

kontentgyáros ■ 7 éve szabadúszó

Azt szoktam mondani, hogy mindent írok, amivel az interneten találkozol. Blogot, Facebook posztot, hirdetés szöveget, videó hangját, feliratát, tényleg, ami szembe jöhet veled a weben, és van benne értelmes, összefüggő karaktersor, a mögött lehetek én is akár.

Most online marketinggel, annak is leginkább a kontent részével foglalkozom, de botcsinálta marketinges vagyok, nem tanultam egyetlen percig sem. Tanultam viszont sok minden mást: programozást az ősidőkben, amitől van egyfajta digitális affinitásom. Jártam újságíró iskolába is, onnan van a szöveg iránti elkötelezettségem. Egyetemen meg szociológiát tanultam. Sokáig televíziós újságíró voltam, így hamar átlátom a dolgokat, tudok röviden fogalmazni, a lényeget kiemelni, és kérdezni. Aztán úgy alakult, hogy elkezdtem rendezvény marketinggel foglalkozni, és annál a cégnél épp gazdátlan volt a Facebook kommunikáció. Ez engem rohadtul érdekelt, hogy szöveg is meg számok is, új dolog is volt, és mindig érdekel minden, ami új. Tetszett, hogy nem csak gondolom, hogy a tévénéző otthon most kimegy a sörért, vagy felháborodik, amikor én akarom, hanem mérni tudom a hatásokat.

Valószínűleg mindig is ezt szerettem volna

Amikor megszületett a fiam, akit egyedül nevelek, fontos lett, hogy tudjak otthonról pénzt keresni, de amúgy sem vagyok az az otthon elhímezgető típus. Azt is pontosan tudtam,

*Minden tudás
hasznosul –
ha nem is
papír szerint*

hogy a kommunikációs szakmák legtöbbször, ha évekre eltűnsz, elfelejtenek, nem hívnak. Már a tévészés mellett is írtam szöveget mellékesként, és hathetes volt a fiam, amikor bejött megint egy ilyen meló. Rájöttem, hogy lehet szoptatás közben csinálni, meg éjszaka, meg fél lábon is. És ahogy elkezdtem így dolgozni, kiderült, hogy fekszik nekem.

Valójában, azt hiszem, mindig is ezt a fajta szabadságot szerettem volna, csak nem mertem beleállni. A két év GYED nagyon jó teszt időszak volt, hogy kiderüljön, működhet-e így az életem. És minél jobban közeledett a vége, annál biztosabban éreztem, hogy nem fog menni, hogy egy cégnél üljek napi nyolc órát. Közben jöttek innen-onnan mindenféle felkérések, a kapcsolati hálómban elterjedt, hogy ezzel foglalkozom. A Facebook akkor viszonylag friss dolog is volt, nem volt minden harmadik ember szakértője, tehát volt kereslet is. Amikor eljött a pillanat, hogy meg kellett mondani, hogy megyek, vagy nem megyek vissza a korábbi munkahelyemre, akkor már egyértelmű volt, hogy nem. Merthogy így jobban érzem magam, és jobban is tudok működni. Konkrét példa nem volt előttem, de a kreatív szakmában láttam, hogy szabadúszóként is lehet teljesen stabil megélhetést biztosítani egy olyan kis családnak, mint a miénk.

Hogy mit jelent nekem a freelancer lét? Hogy nyáron lent vagyunk a fiammal a Dunánál, és én ülök a parton a lappal és melózom. Nem kell lemondanom arról, hogy lássam, hogy a gyerek milyen ügyesen búvárkodik, közben tudok haladni a munkámmal is, egyébként meg tők jó helyen vagyok, és ha bekentem volna a lábamat, le is barnulna.

Nulla-huszonegyben együtt nyomjuk

Nekem jobban megy, hogy mindennap dolgozom egy keveset, mint az, hogy tekerjünk mint az állat, aztán ne csináljunk semmit. Ha egy nap nem dolgozom, akkor azt érzem, hogy biztos elfelejtettem valamit, vagy valami gáz van. Úgyhogy minden nap ránézek, hozzányúlok, akkor is, ha nyaralok. A szünet nálam az, amikor csak fél vagy egy órát dolgozom egy nap.

Amíg a fiam oviba járt, akkor miután elvittem, megsétáltattam a kutyát és leültem melózni. Elővettem a kis listámat, hogy aznapra mi van betárazva, azokat olyan sorrendbe raktam,

A nagyobb szabadság iránti vágy sok mindenből eredhet – itt a gyerekvállalás adta a löketet

ami elviselhetővé tette a dolgot saját magam számára, és két-három órát megpróbáltam intenzíven végighúzni. Délelőtt vagyok inkább kreatív, aktív, tehát akkor kell azokat dolgokat megcsinálni, amihez nagyon kell agy. Utána ebédet főztem, az kicsit átrázott másik irányba, és délután az adminisztratív, meg az uncsibb dolgokat intéztem. Amíg ovis volt a gyerek, nagyon szigorúan tartottam magam ahhoz, hogy ha már otthon volt, nem dolgoztam. A telefont sem vettem föl, hogy meglegyen az ő ideje meg az én időm. Azóta kiesett az intézményrendszerből, úgyhogy most nulla-huszonegyben együtt nyomjuk, így ez már nem megy. Ha találkozára kell menni, barátokat szoktam megkérni, hogy segítsenek. Ha tré van, van hova szaladni. Ha meg elúszom melóval, akkor lemegyünk a nagymamámhoz, és akkor a fiamra való figyelés megoszlik, meg nem kell mosni, főzni, takarítani, és sokkal jobban tudok haladni.

Elvállalod? El. Mennyit kérsz? Ennyit. Jó.

Az ügyfelek ajánlás révén jönnek, hónapok óta nem nyúltam a saját Facebook oldalamhoz, mert nincs rá időm. A legjobban ügynökségeknek szeretek dolgozni. Régebben volt egy-két olyan ügyfelem, akinek volt arra igénye, hogy havonta megjelenjek nála, de alapvetően otthonról dolgozom. A tipikus az, hogy ülök otthon a gép előtt és kalimpálok. Most dolgozom olyan céggel is, akik ráadásul messze vannak, nem kell találkozni, nem megy el az idő smúzolásal, telefonon is maximum háromszor beszéltünk. A tulaj srácot ismertem, dolgoztunk együtt korábban, és megkeresett. Fölhív, ez a meló, elvállalod? El. Mennyit kérsz? Ennyit. Jó. A brief meg mindenféle már a beosztottaitól jön, akikkel sosem találkoztam. E-mailben leírják, mit szeretnének, meg tudják fogalmazni, és jól adnak visszajelzéseket. Viszont nem szabadítják rám az ügyfelet, ami megkönnyíti az életemet. És pontosan fizetnek, ez fontos. Nekem az a legkínosabb, amikor a pénzem után kell futni. Ver a víz attól, hogy nekem kell hívogatni valakit, hogy fizesd ki, fizesd ki, én már megcsináltam a munkát. Akivel ilyen probléma felmerül, azzal az az utolsó munka általában. Akinek kétszer szólni kell, az feketelista.

Sikernek azt élem meg, ha örül az ügyfél, és én is szeretem, ami kiment a kezem közül. Ez a kettő nem mindig esik egybe sajnos, de ha mindketten tudjuk szeretni, az remek.

*Önismeret,
ismét...*

Van olyan ügyfelem, akinek két éve írok posztokat, és kifogytam. Tök jó dolgok voltak, de most úgy érzem, nem jut eszembe semmi új a témájáról. Ez mégiscsak egy kreatív meló, örülnék, hogyha az ilyen típusú munkákat le tudnám cserélni, ha úgy érzem, itt az ideje. Ma például írtam mesét, termálfürdő ajánlót, csináltam hirdetést kozmetikumoknak, és egy munkakörnyezettel kapcsolatos kutatási anyag korrektúráját. Ezt jobban szeretem, mint egy valamiben elmélyülni. Most azt mondom, hogy jó lenne például több mesét írni, de ha csak mesék lennének, akkor abból lenne elegendő, ebből a szempontból elég gáz vagyok. Nagyon nyughatatlan vagyok. A freelacerségben ez a jó, hogy mindig jöhetnek új dolgok, kiélhetem az újdonság iránti vágyamat.

Évekkel ezelőtt a többszörösét kaptam

Ami most a leginkább foglalkoztat, az az árazás. Amikor évekkkel ezelőtt elkezdtem, egy Facebook oldal kezeléséért a többszörösét kaptam a mai összegnek, mert kevesen értették hozzá. Az is változott, hogy alapvetően óradíjban számoltam, de rájöttem, túl gyorsan dolgozom, így nem éri meg. Az meg, hogy „kummantsak”, nekem nem megy. A portfóliót is próbálom kicsit eltolni, az írás szabadabb is, és mivel gyors vagyok, ezért viszonylag hamar tudok vele pénzt keresni. Ezzel szemben mondjuk egy Facebook oldalra mindennap rá kell nézni. Régen jobban megfizették ezt a fajta elkötelezettséget, most meg a Marcika beidőzít tíz posztot, majd jövő hónap elején megint tízet. Ehhez mérik az árat, én meg nem akarom ehhez mérni. De ha az ember jól és tisztességgel csinálja, amit csinál, működik a dolog. Persze nem az elejétől ment így, idő kellett hozzá, több év.

Valójában a pénz nem igazán érdekel, ha megvan, amennyiből meg tudok élni. Nem akarok senkinek a főnöke lenni és azt sem akarom, hogy valaki az én főnököm legyen. A cégemben mindig van két-háromhavi tartalék. Ami édeskevés, de az alapfunkciók működtetésére elég. Ki tudom magam után fizetni a terheket, tudok magamnak fizetést adni, van, amiből ki tudom fizetni a rezsimet. És két -három hónap alatt még nem volt olyan, hogy ne történjen valami. Emellett a gyerekre takarékoskodom, meg lakásra. Több nem fér bele.

*A közösség
akkor is az, ha
kizárólag
virtuálisan
működik.*

Csináltunk egy csoportot, de sohasem találkoztunk

Bár egyedül dolgozom, virtuálisan több közösségnek is tagja vagyok. Az anyavállalkozó csoportokban mentorálok is. Úgy gondolom, hogy ezzel tartozom. Emellett csináltunk egy szövegíró szakmai csoportot egy csajjal, ami most már hatszáz fős. Több mint két éve megy, és soha nem találkoztunk. Van egy közös csoportunk, dolgozunk együtt több projekten, a gyerekeink iskolai ügyeit megbeszéljük, de egyetlenegyszer sem találkoztunk személyesen. Nagyon sokszor beszéltünk már róla, de ő is egyedülálló anyuka, mind a ketten örülünk, hogyha van öt percünk, amikor nem kell valamit csinálni.

Az életvégi projekt

Van egy álmom, hogy fogom leélni az életem utolsó tíz-húsz-harminc évét, és tíz év múlva már azt el kéne kezdeni. Addig simán csinálom ezt. Hatvanévesen amúgy sem lehetek szövegíró már. Nem fogom tudni azokat a szófordulatokat, sőt, gondolkodás-struktúrákat, amik akkor mennek, mert egyszerűen öreg leszek.

LEVI

videós, túravezető ■ 6 éve szabadúszó

Mindig afelé mentem, amit szeretek csinálni. Fiatalon focista akartam lenni, ezért levelező fősulira mentem – amit végül be sem fejeztem –, hogy a szülővárosom csapatában játszhatssak.

Igazából elég szorgalmas ember vagyok

Rendszeresen jártam egy szórakozóhelyre, ahol az egyik srácról kiderült, hogy elég komoly mixer. Versenyekre járt, és volt egy saját mixer iskolája is. Egész jó példaképnek tűnt, így

elvégeztem a suliját, és elkezdtem dolgozni. Fölkerültem Budapestre, de mivel nem jött be a „többet mutatunk, mint akik vagyunk” típusú közeg, átkeveredtem az underground vendéglátásba. Nagyon élveztem, és mert igazából elég szorgalmas ember vagyok, huszonhárom évesen üzletvezető-helyettes voltam egy komoly underground helyen.

*Az előzmény:
sikeres
alkalmazott.*

Megfordultam emblemikus helyeken, aztán elkezdtek ismétlődni a sztorik, már mindig minden ugyanaz volt, csak a nevek cserélődtek. Rájöttem, hogy ez kifutott és nekem több kell. Azt is láttam, hogy mennyi pénzt lapátolok másoknak ezekben a jól prosperáló vállalkozásokban, és elgondolkodtam, miért ne lapátoljam inkább a saját zsebembe? Sok mindennel próbálkoztam, autodidakta módon elkezdtem például programozni tanulni – abba hamar beletört a bicskám, nem vagyok egyhelyben ülő típus.

Ahol az emberek komfortzónán kívül vannak, ott érzem jól magam

A túravezetés tulajdonképpen egy véletlennek köszönhető. Egy szakítás után az édesanyám megfűzött, hogy menjek el vele nyaralni, és egy jeep szafaris programon – megvan a fotó a pillanatról – tudatosult bennem, hogy nekem valami ilyesmit kell csinálnom. Tudatosult, hogy ahol az emberek komfortzónán kívül vannak, én ott érzem igazán jól magam. Még aznap, amikor visszamentünk a szállodába, elkezdtem kutatni, hogy tudok ezzel foglalkozni.

Írtam egy szervező cégnek, de hamar kiderült, hogy az utazási tapasztalatom, ami akkor gyakorlatilag három családi nyaralást jelentett, kevés lesz. Viszont láttam, hogy fotósokat, videósokat is keresnek. Szóval először kölcsönkértem, aztán vettem egy GoProt, és elkezdtem játszani. Teljesen beleszerettem.

Nem ugrottam a semmibe

Biztonsági játékos vagyok, nem ugrottam a semmibe. Megvolt a vendéglátós munkám, csak átkértem magam nappalra. Munka után hazamentem, leültem a gép elé, és elkezdtem tanulni. Eleinte néztem mások videóit, aztán oktatóvideókat, aztán befizettem ilyen-olyan utakra, így

már volt saját anyagom, amiken elkezdtem tanulni az utómunkát. Sok mindent meg kellett tanulnom, de szerencsére óriási a tudásvágyam. Ha tehetném, egész nap csak tanulnék.

Tulajdonképpen a kitartásommal kerültem be. A cég neve jól csengett, attól, hogy nekik csináltam filmeket, elkezdtek jönni más fizetős megkeresések is. Így, bár elég lassan, úgy, hogy beletettem durván egy évnyi főállásnyi munkaórát két és fél év alatt, de nulláról eljutottam oda, hogy felmondhattam a munkahelyemen. Azután persze két hónapig semmilyen új meló nem jött be...

Én döntöm el, kivel dolgozom

Most megrendelésre filmeket készítek és túrákat vezetek. Az elején eldöntöttem, hogy outdoor videókra specializálódok, a rendezvények nem az én világom. Ez az egyik legnagyobb érték számomra a szabadúszásban, hogy én dönthetem el, kivel dolgozom, és kivel nem. Ha valaki nem szimpatikus, vagy nem hiszel abban, amivel foglalkozik, akkor egyszerűen azt mondod, kösz, nem. Van, hogy tizenvalahány órát vezetek egyben haza egy útról és halál fáradt vagyok, de olyan is, hogy elmegyek hat hétre dolgozni, és ha akarom, közben veszek egy repjegyet, és hazaugrom pár napra. Én döntöm el, és ezt nem tudom, hogy mi más adhatná meg.

Egyedül dolgozom, és sokkal jobban szeretem az olyan kicsi projekteket, ahol mindent én csinállok, az ügyfélkapcsolat-tartástól az utómunkáig. Ez adja meg a szabadságot, amit szeretek. A legjobb ügyfelem egy elképesztően pozitív mentalitású vállalkozó. Ha megbeszélünk valamit, a következő pillanatban már csinálja is. Megoldásorientált, és ha mondok egy szakmai érvet, elfogadja. Azért választ engem, mert értek hozzá, és ő ezt így is kezeli. De az a fontos, hogy a munkában tudjunk együttműködni. Ha utána jól elröhögcsélünk a vacsoránál, az csak adalék.

Azt vállalom el, amiről tudom, hogy jól meg tudom csinálni. Hosszú távon csak ez működik, mert így lesz elégedett a megrendelő, így fog ajánlani, és nekem is jó érzés lesz a projekt.

*Tisztában kell
lenni a saját
képessegekkel –
ne gondold túl sokat,
de túl keveset sem
magadról.*

Ha felkérnének egy esküvőre, csípőből nemet mondanék. Utazásokat, túrákat, extrém sportokat filmezek, mit tudom én, hogy hogyan kell felvenni egy oltárjelenetet.

Figyelek, hogy ne égjek ki

Szeretem, hogy múlt szerdán mást csináltam, mint amit jövő szerdán fogok. De alapvetően azért két dolog váltakozik az életemben. Vagy külföldön vagyok és túrát vezetek – az non-stop munka – vagy itthon dolgozom fel az anyagokat. Ilyenkor van egy picit normálisabb rutinom, de ez is mindig ahhoz alkalmazkodik, amit forgatok. Most például olyan projekt van, amihez sötét kell, úgyhogy megint jobban belecsúszom az éjszakába.

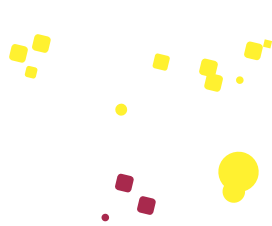
Szabadságra menni leginkább azért nehéz, mert szeretem, amit csinálok. Ha én szabad vagyok, de a barátnőm nem ér rá, inkább dolgozom, hogy amikor viszont együtt vagyunk, én is letehessek mindent. Tudom, hogy sokan végül kiégnek, és lehet, hogy úgy érzem, nincs szükségem pihenésre, de a testemnek van. Ezért meditálok, odafigyelek, hogy meglegyen a balansz. Most már olyat is csinálok, hogy három hétig nem dolgozom, hanem a családommal vagyok.

Máig van egyfajta hullámlás

Mivel projektekre szól a szerződéselem, a megrendelőnek semmi köze hozzá, hogy azon túl mit csinálok – elvileg. Mégis előfordul, hogy egy-egy cég kiköti, hogy nem dolgozhatok másnak, miközben nem adnak elég munkát, hogy megéljek. És nyilván nincs semmilyen érdekvédelmi szervezet, vagy munka törvénykönyv, amihez fordulni lehetne.

A megrendelésekben a mai napig megvan egyfajta hullámlás, de nem aggódom emiatt. Tudom, hogy úgy is jönni fognak a melók, általában még több is, mint amit szeretnék. Nem aggódnom kell, hanem megszokni ezt a fajta életet. Van két főszezon, az átmenet meg kicsit kevésbé sűrű. Erre fel vagyok készülve, mindig van félretett pénzem. Eddig viszont csak annyit néztem, hogy amíg többet keresek, mint amit költök, addig oké. Most kezdek tudatosabban

A hullámlásra is fel lehet készülni – ha ismered a piacot, ahol dolgozol.



foglalkozni a pénzügyekkel, ebben az évben erről is tanulok. Tudatosan teszek félre, fel akarok halmozni annyit, amennyiből fél évig munka nélkül meg tudok élni. Az lesz az alap biztonsági háló. Emellett nyilván kell befektetésre, vállalkozásfejlesztésre, meg hát nyaralásra, privát dolgokra is.

Nem ciki az önbizalom

Életfelfogásban, hozzáállásban elképesztően sokat változtam az elmúlt években. Annak idején állandóan panaszkodó, másra mutogató ember voltam, most már csak a lehetőségeket látom. Tudatosan kezdtem pozitív gondolkodásra nevelni magam. Ahogy egyre többet mozgok nemzetközi környezetben, azt is megszoktam, hogy nem ciki az önbizalom, hiába Magyarországon könnyen bélyegeznek nagyképűnek.

Egész életemben mindenholnan kilógtam, míg tavaly voltam egy elvonuláson digitális nomádokkal. Az volt a legintenzívebb felismerés, hogy otthon vagyok. Hogy olyan emberek vesznek körbe, akiknek semmit nem kell magyaráznom, mert ugyanolyan életük van, mint nekem. Hogy adna tanácsot az anyukám, hogy kezeljek egy utazás utáni depressziót? Vagy a haverom, akinek saját kocsmája van, mit tudna ebben segíteni? Ha viszont ebben a közösségben mesélek egy sztorit a kedvenc amerikai kocsmámról, nem azt fogják gondolni, hogy mit nagyzol ez a csávó. Nem nagyzolni akarok, ez az életem. Nekem ez ugyanolyan sztori, mint másnak az, hogy elment a Gozsduba. Az átlag életet élő közösségben nem is szoktak kérdezni, nem érdekli őket, hogy mit csinálok. Ebben a közösségben értenek, és nyitottak is annyira, hogy bármit mondhatsz, nem fogják a szájukat húzni. Bár magányos harcos típus vagyok, ez fontos. Érzelmileg és szakmailag is biztonsági hálót jelent.

Ha majd mást akarok, arra is képes leszek

Attól vagyok sikeres, hogy elértem azt, amit annak idején kitaláltam, hogy szeretnék. Ez adja meg az önbizalmat ahhoz, hogy ha egyszer tők más dologba akarok kezdeni, arra is képes leszek.

Nagyon szeretek túrát vezetni, és nagyon szeretek videózni is, de azzal is tisztában vagyok, hogy nem fogom életem végéig csinálni. Szóval az utazást meg a filmezést próbálom összekötni, és azokból valami passzív jövedelemforrást kiépíteni. Értékesítek felvételeket stock videós oldalakon, és online videós kurzusokat is csinálok. Ez öt éven belül egy magyar átlagkeresetet biztosítani fog.

*A hit önmagadban
gyakran megjelenő
szabadúszó
tulajdonság.*

Azt szeretném, hogy tíz év múlva valódi digitális nomádként élhessek, tehát csak a laptop kelljen a munkámhoz, és sok passzív bevételi forrásom legyen. Hogy mire családom lesz, csak annyit kelljen dolgozni, amennyit szeretnék, és láthassam a gyerekeimet felnőni.

RITA

coach ■ 2,5 éve szabadúszó

Jogászként végeztem, és hét évig dolgoztam is, alkalmazottként. Nagyon nem voltam elégedett azzal, ami körülöttem van, és rájöttem, hogy nem a munkahellyel vagy a kollégákkal van a baj, hanem velem. A jogászsággal nem tudtam azonosulni, de nagyon sok mindent megtanultam ez idő alatt. Már magasabb vezetői pozícióban dolgoztam, amikor felmerült bennem, hogyha valamiben, amit nem is szívvel-lélekkel csinálok, ilyen gyorsan idáig eljutottam, akkor mi lehetne olyan területen, amit imádok?

A coachingba véletlenül botlottam bele az interneten, ahogy vezetői működésem fejlesztése érdekében keresgéltem. Elmentem egy képzésre, és annyira megtaláltam magam benne, hogy azt mondtam, inkább ezzel szeretnék foglalkozni. Amikor erre rájöttem, elgondolkodtam, hogy ha bent vagyok 8-tól 5-ig, úgy jövök haza, hogy az energiaszintem a nullán, nem fogom a coach karrieremet felépíteni. Rájöttem, hogy amíg alkalmazott vagyok, csak tologatom magam előtt, mert a munkáltatóm felé elkötelezettebb vagyok, mint saját magam felé. Akkor sok álmatlan éjszakával hoztam egy döntést, és a mélyvízbe ugrottam.

*A megoldás
fókusz és
pozitív
gondolkodás
többször
megjelenő
freelancer
tulajdonság.*

Ms. Pozitív

Világéletemben úgy láttam, hogy könnyebben veszem az akadályokat, mint mások. Nem tudok semmit nagyon negatívan megélni, mindenben a lehetőséget látom. Egyik barátnóm úgy is hívott, hogy Ms. Pozitív. Amíg az elején nagyon bizonytalan voltam, körülöttem is mindenki sokkal bizonytalanabb volt abban, hogy menni fog-e nekem a váltás. Amint elkezdtem én magam biztosabb lenni ebben az egészben, mindenki egyre inkább biztos volt bennem. Minél jobban megerősödött a saját magamba vetett hitem, annál jobban tudtam is ezt kifelé kommunikálni. De sok ismerősöm van, akinek szerintem a mai napig fogalma sincs, hogy mit csinál egy coach.

Szabadúszóként sokkal nagyobb önismeretre van szükség. Nekem ilyen szempontból nagy szerencsém van, mert a munkám önismereti út is, ami segít, hogy tisztában legyünk a gyengeségeinkkel, erősségeinkkel. Folyamatosan igyekszem fejleszteni magam. Rengeteget olvasok, sok időt, energiát teszek abba, hogy lexikális tudásom is „ott legyen”.

Két évembe telt, hogy megszokjam, nem munkaidőben dolgozom

Az elmúlt két évben folyamatosan új helyzetekben találok magam. Ami biztos, hogy reggel elmegegyek futni egyet. De lehet, hogy délben még azt hiszem, hogy aznap nagyon nem történik semmi, és délután megcsörren a telefonom, és valaki azt mondja, azonnali coachingra lenne szüksége, akár online. Nekem nem teher, hogy jön egy e-mail vagy egy telefonhívás, és szerintem nincs olyan nap az évben, amikor nem dolgozom. Alapvetően rugalmas vagyok, amíg egyedülálló vagyok, addig ezt jól tudom kezelni. Mivel magamat adom el, sosem tudhatom, hogy mikor találkozom valakivel, akiből ügyfél lehet. Ez nem azt jelenti, hogy mindig kedvesen szólok mindenkihez, de muszáj, hogy nyitott legyek.

Próbálok azért rendszert vinni az életembe, mert azt veszem észre, hogy mivel nagyon-nagyon szeretem, amit csinálok, nagyon érdekel minden, ami ezzel kapcsolatos, tudatosan kell leállítanom magamat: attól, hogy itthon vagyok egyedül, engedjem már meg magamnak, hogy inkább filmet nézek és nem feltétlen mindig szakmai könyveket bújok.

Az viszont két évembe telt, hogy megszokjam, hogy nem 8-5-ig dolgozom. Hogy ne jelentsen lelkiismeretfurdalást, ha például elmegyek futni délelőtt, amikor mindenki dolgozik. Az persze nem tűnt fel, hogy szombaton volt ügyfelem, amikor más pihen, vagy hogy este írtam blog-bejegyzést, amikor más már a családdal tölti az időt. Talán ez az elfogadás volt a legnehezebb folyamat. Pár hónapja tudom azt mondani, hogy megengedem magamnak ezt a létet.

A világ elvárásait a „normális” életre időbe telik elengeni.

Kívülről szabad, belülről fegyelmezett

A szabadúszás kívülről szabad élet, de belülről sokkal nagyobb önfegyelmet igényel, hogy ne vesztsem el az egyensúlyt a munka és a magánélet között. Nem gondoltam volna, hogy ez ilyen nehéz, kívülről sokkal könnyebnek tűnik. Én osztom be az időmet, tudok játszani, hogy mennyire engedem szabadjára, hogy akár hétvégén is vagy este is vállalok ügyfelet. Figyelek magamra, elkezdtem megismerni magamat, látom, hogy mennyire vagyok fáradt, hogy egy napra még bevállalok-e valakit. Mert a mennyiség nem mehet a minőség rovására. Önfegyelmet kell gyakorolni, megtanulni, mikor kell energiát beletenni valamibe, és hol van az a pont, amikor kicsit hátra kell dőlni, nehogy teljesen kizsigereljük magunkat. De önfegyelem az is, hogy ha nincs is ügyfél, akkor is normálisan elkészüljek. Amúgy sem vagyok délig pizsamában levős fajta, de csináltam már olyat, hogy beültem inkább egy kávézóba, vagy megbeszéltem valakivel egy ebédet[†] csak azért, hogy kimozdítson.

A közösség hiányzik valamennyire, de hát az élet valahol ad, valahol elvesz. De, hogy az előnyét nézzem, az jó, hogy nem vagyok konfliktusban kollégákkal, nincsenek azok az emberi játszámák, amik egy munkahelyen bármilyen jó a közösség, megjelennek. A valahova tartozás érzése szerencsére azért megvan. Egy üzleti reggelin kéthetente találkozunk hasonló gondolkodású, hasonló stílusú emberekkel, vállalkozókkal, ez is egy közösség, ahol megvan az odatartozás érzése. És a munka mellett megvan a családnál is és a jó baráti kapcsolataimban is.

A karrierváltásban benne volt az is, hogy olyasmit szerettem volna csinálni, amivel nem menekülök valami elől, hanem megyek valami felé, ez pedig hosszú távon a magánéletemre

is hat. Most még egyedül vagyok, de ez segít abban, hogy ha majd gyereket nevelek, akkor ne legyek minden nap tiszta ideg a munka miatt, amit aztán a gyerekeknek adok át. Ki akarom alakítani egy olyan életet, amit tudok akár majd terhesen is, gyerek mellett is csinálni. És mivel szeretem, amit csinálok, talán nem lesznek akkora nehézségek ebben – bár persze mindig van min idegeskedni.

Senki után nem szoktam menni, ügyfél után sem

Nekem nagyon fontos, hogy az ügyfeleim esetében is számíthassak arra, hogy amit megbeszéltünk, az úgy is lesz. Nem felejt el, időben jön, vagy ha online van, akkor időben találkozunk. Már csak amiatt is, mert nekem az ügyfél az első, hozzájuk igazítom a napomat, tehát lehet, hogy lemondtam érte valami mást. Többször előfordult, hogy megkeresnek, időpontot egyeztetünk, és a végén lemondja, vagy nem jön el. De ezekkel úgy vagyok, hogy valami miatt nem kellett nekünk együtt dolgozni. Senki után nem szoktam menni, ügyfél után sem. Az online jelenlétemre figyelek, rendszeresen írok posztokat, de néha pont arra van szükség, hogy feltegyem a lábamat, és majd az élet elrendezi.

*Ismét egy példa,
nem csak az
ügyfél választ!*

Fontos, hogy meglegyen a kémia, ezért nem is lehet nálam online időpontot foglalni, vagy esetleg másnak venni ajándékba coaching alkalmat. Mindenkivel tartok egy előzetes konzultációt személyesen vagy telefonon. Egyrészt, hogy elmondjam, mi is a coaching pontosan, hogyan dolgozom, de azért is, hogy megnézzük, ki tud-e alakulni bizalmi viszony. Mert ha nem, akkor a folyamat nem lesz eredményes. Van, akivel nagyon egy húron pendülök és nagyon könnyű a folyamat, mással nehezebb. Ilyenkor azt figyelem, hogy mire taníthat ez engem. De olyan még nem volt, hogy bárkinek nemet mondtam volna.

A bizonytalanság és a csillagos ég

Nagyon szeretem, hogy emberekkel dolgozom, hogy oda megyek, ahova akarok, és mindent magamért csinálok. Másik részről persze ez a nehézség is, hogy mindent egyedül kell megoldani. Meg hát persze az anyagi bizonytalanság is tény. Alkalmazottként aláírod, hogy mindig

meglesz a fix havi bevételed, itt pedig nem tudhatod. De nézhetjük úgy is, hogy a másik oldalról a plafon a csillagos ég. Ráadásul a mai világban az alkalmazotti lét sem annyira biztos, mint régen volt. Ami fárasztó számomra, az nem is ez, hanem az a teljes „életszabályozás”. Alkalmazottként csak a munkaidőn túli idődet szabályozod, rendezed, szabadúszóként minden percet.

Folyton agyalok, hogyan jutok előrébb. Folyamatosan a jövőben vagyok, azt nézem, hol kéne már tartanom, emiatt van bennem frusztráció. Régebben nem álltam meg, nem néztem vissza, hogy mennyi mindent értem el. Mostanában tudatosan elkezdtem erre figyelni, és azóta sokkal elégedettebb vagyok. Rájöttem, hogy én most a saját kis vállalkozásomat nevelgetem, és ne úgy akarjam élni a hétköznapokat, ahogy mások csinálják, mert nekem most teljesen más az utam.

Nem érzem úgy, hogy a váltással bármit eldobtam volna. A szakvizsgám ott van a fiókban, ha kellene, előveszem. Bármikor lehetne visszaút, ha akarnám, a tudást, a papírt senki nem veszi el. Amit szabadúszóként tanultam, tudnám kamatoztatni. De nem tudom elképzelni, hogy visszamennék. Nem tudnám szívvel-lélekkel csinálni, és most már tudom, hogy milyen érzés, ha úgy dolgozom.

A kiadvány a BGE Budapest LAB Vállalkozásfejlesztési Központjában zajlott kutatás eredményeit foglalja össze.

A Budapest LAB tudásmegosztással, hasznos információkkal, kutatásokkal és képzéssel, inspirációval segíti a vállalkozói kultúra terjedését és a hazai kis- és középvállalatok sikerességét. A Budapesti Gazdasági Egyetem (BGE) partnerségben a vállalkozásokkal stratégiai célját támogató műhely bekapcsolódik nemzetközi kutatási projektekbe, valamint alkalmazott kutatásokat végez, hogy a hazai vállalkozói szféra számára valóban fontos kérdésekre szülessenek válaszok. Az eredményeket pedig közérthetően teszi közzé, hogy mindennapi tudássá válhassanak.

- Kiemelt kutatási témái a családi vállalkozások, a startupok, a szabadúszók, valamint a vállalkozás mentorálás.
- Online magazinja, kiadványai és rendezvényei segítségével érdekes és fogyasztható módon, széles körben osztja meg a felhalmozott, a vállalkozói létehez kapcsolódó tudást.
- Inspirációt nyújt a vállalkozást tervezőknek és vállalkozóknak, valamint képzéseket fejleszt a sikeres vállalkozáshoz szükséges témákban.

www.budapestlab.hu

